A. 1858. N°. 262.

VRIJDAG 5 NOVEMBER.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

KENNISGEVING.

Burgemeester en Wethouders der stad Utrecht,

Brengen ter kennis der ingezetenen, dat hun eerlang ter beschrijving zal worden aangeboden een op heden goedgekeurd plan, om weder in het aanstaande witersaizoen aan de behoeftigen eene verwarmde spijs uit te deelen.

De daarvoor bestaande Commissie heeft deze moeijelijke taak weder met veel bereidwilligheid op zich willen nemen, zich voorstellende, om door het verschaffen van gezonde en voedzame soep hare verarmde natuurgenooten te voeden en te verkwikken.

Het is daarom dat Burgemeester en Wethouders de goede bedoelingen en ijverige pogingen van genoemde Commissie op prijs stellende, de gegoede Burgerij met den meesten aandrang meenen te moeten uitnoodigen, om het doel der Commissie door eene ruime deelneming te bevorderen en ook nu weder van hare bekende milddadigheid te doen blijken.

Utrecht, Nov. 1858.

Burgemeester en Wethouders voornoemd
N. P. J. KIEN.
Ter ordonnantie van dezelven,
H. G. RÖMER.

UTRECHT 5 November.

Onze Financien.

IV.

Om de aannemelijkheid der voorgestelde belastingontwerpen voor de gemeenten aanschouwelijk te maken, heeft de regering hare voordragten van verschillende statistieke opgaven doen gepaard gaan. Eene bijlage doet zien, hoeveel in 87 gemeenten aan verschillende belastingen wordt geheven, en wel in de eerste plaats door direkte, in de tweede door *indirekte* heffingen. Eene andere bijlage toont aan de vermoedelijke uitkomsten, die door de voorgestelde wijzigingen, wanneer men derzelver geheel mogten worden aangenomen, zouden verkregen worden. In de eerste plaats is daar aangewezen, wat door de bedoelde 87 gemeenten, aan hare inkomsten zal gewonnen worden door de verhooging der opcenten op de grondbelasting van de gebouwde eigendommen en van die op de personele belasting tot 7 en 35, berekend naar de opbrengst over 1857. In de tweede plaats wordt aangegeven de meerdere opbrengst door de belasting op den turf en de steenkolen tot tweemaal de hoofdsom van den rijksakzijns, vermeerderd met het bedrag der rijksopcenten en van het kollektief zegel, thans geheven en mede berekend naar de opbrengst over 1857. Eindelijk wordt het aldus gezamenlijk verkregen bedrag ten bate der gemeente-kassen als in vergelijking gesteld tegen de opbrengst der hoofdelijke omslagen of andere plaatselijke eigene direkte belastingen over hetzelfde jaar: om ten slotte daaruit gevolgtrekkingen te maken, tot welk bedrag, tot een hoeveelste gedeelte, die eigene direkte belastingen zouden kunnen worden verminderd of afgeschaft. Het kan natuurlijk ons plan niet zijn, om hier in eene ontleding der verschillende cijfers voor alle of eenige der genoemde gemeenten te treden, waartoe het ons natuurlijk ook aan de zoo noodige plaatselijke kennis, voor het onderwerp onmisbaar, zoude ontbreken; wij zullen ons vergenoegen met die voor de gemeente onzer inwoning eenigzins nader te toetsen, waaruit van zelfs de vraag zal oprijzen, of ook de regering wel met de noodige plaatselijke kennis is toegerust geweest: hetgeen te noodzakelijker is, omdat wij aan hare opgaven reeds vroeger eenige cijfers ontleenden en aan onze lezers mededeelden, die, bij later onderzoek, blijken minder juist te zijn geweest. Volgens de regeringsopgave zouden de inkomsten der gemeente Utrecht vermeerderen:

voor de grondbelasting met . . . . *f* 9,634.—
" het personeel. . . . . - 17.297.—
of de direkte middelen met . . . . *f* 26,931.—
voor overname van turfakzijns met *f* 42,000.—
" " steenkolen " - 36,000.—
of de indirekte middelen met . . . *f* 78,000.—

De geheele vermeerdering zoude alzoo eene som bedragen van *f* 104,900.—, terwijl de opbrengst der plaatselijke direkte belasting ad *f* 80,000.— ongeveer, daardoor geheel zoude komen te vervallen.

Het schijnt echter zeer moeijelijk te zeggen, hoe de regering aan die som van *f* 78,000.— gekomen is. Om met naauwgezetheid tot de bepaling van de opbrengst der beide over te nemen akzijnsen te geraken, is er geen veiliger weg, dan het cijfer aan te geven van de hoeveelheden turf en steenkolen, die hier *werkelijk* in de laatste jaren verbruikt zijn. Naar eene doorsnede over de vijf laatste jaren kan men die boeveelheden met vrij groote naauwkeurigheid stellen op

250,000 ton harde turf.
150,000 " lange "
220,000 pond. schaalkolen.
45,000 mud gruis "
6,200 " sintels.

De rijksakzijns van de genoemde hoeveelheden zou bedragen:

voor den harden turf à 10 cts. per ton, met 28 opc. en 10 pct. zegel, de som van *f* 35,200.—
" " langen turf 2 cts. p. ton, met dezelfde toevoeging . . . . . . - 4,224.—
" " steenkolen (stukken) *f* 5 per 1000 ℔ en 38 opc. . . . . . - 1,670.—
" " steenkolen (gruis) 30 cts. per mud, enz. . . . . - 20,493.—
" sintels ad 20 cents per mud, enz. . - 1,882.—

De geheele winst op de brandstoffen zou dus zijn . . . . *f* 63,469.—

Dit is een inderdaad vrij aanzienlijk verschil in de berekening, dat toch wel geen gevolg kan zijn van het in dat cijfer geheel of gedeeltelijk opnemen van de thans bestaande stedelijke belasting, als wanneer het nog aanmerkelijk hooger zoude moeten zijn. De regering kan onder dat cijfer alléén bedoeld hebben, de winst die de stedelijke geldmiddelen zouden erlangen door het afstaan der rijksbelasting. Maar nu rijst eene andere vraag op: ligt het in de voorspiegeling der regering, dat boven en behalve die nieuwe belasting de tegenwoordige stedelijke ook nog zal geheven worden? Wij gelooven het niet. Wij achten dit bestuur te praktiesch, om een enkel oogenblik aan de mogelijkheid van zulk een maatregel te denken. Wat toch zoude daarvan het gevolg zijn? Dat onze burgerij op de turf en steenkolen eigenlijk dezelfde belasting bleef betalen, die zij thans betaalt; dat zij door de afschaffing van den akzijns, noch verbeterd, noch verslimmerd zoude zijn; maar dat desniettemin in de stad Utrecht een ton harde turf met 25 cents, een mud kolengruis met 60 cents zoude belast zijn: belasting bijna gelijk staande aan een derde van de waarde dier artikelen: terwijl men die buiten de grenzen der gemeente voor 25 en 60 cents minder zal kunnen verkrijgen. Wij vragen gerust, of zoo iets denkbaar zoude zijn zonder de sluikerij op groote schaal te zien toenemen, zonder het stelsel van kontrôle en surveillance op de onmatigste wijze te moeten uitbreiden. Beide deze omstandigheden nu zijn in het nadeel der gemeentekas: de eerste vermindert de opbrengst, de tweede doet daarvan een minder gedeelte aan stadskas ten goede komen. Maar indien dit de bedoeling der regering niet *is* of *zijn kan*, en het aannemen der rijksbelasting als eigen middel gepaard moet gaan met de afschaffing van den tot hiertoe geheven stedelijke akzijns, dan vervalt een aanzienlijk deel van het der gemeente voorgespiegelde voordeel. Van de eigenlijke opbrengst van *f* 63,469.— moet dan namelijk worden afgetrokken de opbrengst der stedelijke turf- en steenkolen-akzijns. Deze kan gemiddeld in de laatste jaren voor het eerste middel op *f* 30,000.— voor het tweede op *f* 7000.— alzoo op een gezamenlijk bedrag van *f* 37,000.— gesteld worden. Trekt men dit bedrag van de opbrengst van den rijksakzijns af, dan zal de stedelijke kas op dit punt eigenlijk slechts met *f* 26,469 gebaat worden. Voegt men dit bedrag bij de sommen door de verhoogde opcenten op grond en personele Belasting te verkrijgen, ten bedrage van *f* 26,930.— dan blijkt ten slotte, dat Uirecht door de voorgestelde maatregelen met ongeveer *f* 53,400.— zal worden gebaat, en tevens dat de eigen direkte belasting daarmede geenszins vervallen is, gelijk wij vroeger op grond der regeringsopgaven mededeelden.

— Omtrent de ministeriële krisis te Berlijn verneemt men nog niets naders, van officiële zijde namelijk. Intusschen wordt vrij stellig verzekerd, dat onderscheiden ministers bepaald hun ontslag hebben gevraagd, met name de heeren *v. Manteuffel* en *v. d. Heijdt*. Zelfs door de ministeriële pers wordt dit erkend; men kan daarom minder hechten aan 't geen *le Nord* zegt, dat de ministers een memorandum aan den Prins Regent hebben ingeleverd, om niet alleen verslag te geven van hunne vroegere houding, maar ook een programma den Regent aan te bieden voor hun politiek gedrag in de toekomst, als zij met de portefeuilles mogten belast blijven. Eene ministeriële wijziging schijnt bepaald zeker; de namen die men onder Berlijn voor de leden van het nieuwe kabinet aangeeft zijn bijna dezelfden, die reeds voor eenige dagen door ons zijn opgegeven. Wij herhalen die dus niet, maar herinneren nog alleen, dat het steeds blijkt, dat een geheel liberaal kabinet aan 't bewind zal komen, en Pruissen dus werkelijk eene schrede voorwaarts schijnt te zullen doen op het konstitutioneel terrein.

De Eng. pers houdt zich druk bezig met de zending van lord *Redcliff*, en wat hij te Konstantinopel heeft verrigt. De *Times* levert er eenige stukken over: men beweert echter van eene andere zijde, dat de invloed van den lord luttel geweest is, getuige de weder aanstelling van de bloedverwanten d s Sultans tot ministers. — De verwikkelingen, die op de Iönische eilanden toenemen, — waar de bevolking zich met Griekenland wenscht te vereenigen, terwijl de goeverneur het Engelsch protektoraat zoo krachtig mogelijk handhaaft, — hebben aanleiding gegeven, tot eene speciale zending van den heer *Gladstone*. Men hoopt van dezen uitstekenden staatsman meer goeds in deze zaak, dan van de pogingen van den overmoedigen Lord te Konstantinopel.

Omtrent de zaak der afschaffing van de lijfeigenschap in Rusland, verwijzen wij naar eenige bijzonderheden, onder Weenen te vinden.

Naar aanleiding van een berigt uit Koppenhage, schijnt de Deensch-Duitsche kwestie ten slotte op beteren voet te zullen komen; men meent, dat de invloed der overige grootmagten op Denemarken in deze vooral gunstig gewerkt heeft.

De ministeriële zegepraal bij de verkiezingen in Spanje schijnt zoo overwegend, dat de *Epoca* 't getal leden der oppositie in de Kortes op slechts 40 schat. Van lieverlede zal echter dit getal wel wat grooter worden!

Omtrent de zaak van *Mortara* is nog iets naders bekend. De *Univers* ontkent, wat er gezegd is van de welwillende maatregelen, die de Paus in deze zou genomen hebben. Dat laat zich begrijpen; hoe zou het blad kunnen aannemen, dat de Paus zoo in één slag al zijne schoone redeneringen den bodem in zou slaan, en feitelijk het Christelijk blad en de handeling der overheid zou in 't ongelijk stellen. Wij hopen voor Rome zelf, dat de berigten omtrent de intrekking der lang genoeg besproken onmenschelijke kanonieke wetsbepalingen omtrent de gevolgen van arglistig toegediende doop, en ook die, omtrent de teruggave van het gestolen kind aan zijne ouders, mogen bevestigd worden. Overal waar het regt wordt tekort gedaan, dat niet alleen in elke goede burgerlijke wet is neêrgelegd, maar waarvan de waarde door de natuur in 't gemoed van ieder regtschapen mensch is aangegeven, daar moet de openbare meening zich als beschermster van 't regt doen hooren, of dat regt geschonden wordt in naam van de Roomsche of van de Protestantsche godsdienst. De godsdienst wordt door zulke aanrandingen hoogelijk benadeeld; maar daarom keuren wij ook, evenzeer als den kinderdiefstal te Bologna, een gelijk feit af, dat, naar men onder Londen zien zal, in naam van 't Protestantisme is gepleegd, als namelijk dat feit bevestigd wordt. — Wat in de zaak van *Mortara* ergernis heeft gegeven, is niet zoozeer het feit, dan wel het onzedelijk beginsel, dat door dat feit is gehuldigd, en 't welk klerikale bladen de driestheid hadden te verdedigen. Het geraas was geen kabaal tegen Rome, zooals *de Tijd* schrijft, het was de opwelling van een gevoel van verbazing over de driestheid van de Ultramontanen, die niet alleen eene wandaad pleegden, maar dat daar te boven nog durfden verdedigen. *De Tijd* vraagt, hoe wij kunnen beweren, dat »*de Tijd* met de overige klerikalen niet gaarne zien zal, dat de paus is geweken voor de kracht der publieke opinie." Dat ons vermoeden in 't algemeen juist was, blijkt uit de houding van de *Univers*. Is *de Tijd* ditmaal met deze niet van gelijke meening, we zouden er ons over verheugen; maar we durven

het zelfs nu nog niet aannemen; waarom rakelt *de Tijd* anders nog heden de dwaze argumenten van de *Univers* op, waarbij kinderdiefstal wordt vergeleken bij eene wettelijke oproeping voor de nationale militie? Maar we willen in geen twistgeschrijf komen met *de Tijd*. We zullen ons echter er over verheugen, als wij zien mogen dat *de Tijd* al minder en minder aan den leiband loopt van eene fraktie in de Roomsche kerk, die men gewoonlijk de Ultramontaansche noemt, en tegen wier werken helaas zoo voortdurend moet worden gewaarschuwd en geijverd.

— Z. M. heeft op verzoek eervol ontslag verleend aan mr. *B. R. Roijer*, als notaris te Zwolle en aan mr. *G. B. ten Pol*, als notaris te Ootmarsum; en zijn tot not. aldaar benoemd, *J. J. Roijer*, en *J. A. H. ten Pol*, kand.-notarissen.

Z. M. heeft den luit.-kol. *H. F. C. Stass*. van het 2. reg. inf., op zijn aanvrage, een pens. verleend van *f* 1500; den luit.-kol. *J. Tegelberg*, thans op non-akt. weder in aktive dienst geplaats bij het 2. reg. inf.

Voorts is eervol ontslag verleend: aan den O.-Ind. ambt. *A. M. Bousquet*, res. van Banka, en aan den maj. der inf. van het leger in O.-Indië, *J. H. Nieuland*, beiden met verlof hier te lande aanwezig, en onder toekenning van pensioen.

— Tot burgemeester van Leyden is benoemd mr. *D. Tieboel Siegenbeek*, thans officier van justitie aldaar.

— Men verneemt, dat het Z. M. heeft behaagd, den heer *D. Bauduin*, griff. der arrond.-regtb. te Maastricht, de orde van de Eikenkroon te verleenen.

:— Z. K. H. de prins *van Oranje* heeft gister aan verschillende autoriteiten audiëntie verleend.

*— In een brief uit Leijden, waar de benoeming van den burgemeester bij 't afzenden nog niet officieel bekend was, wordt ons gemeld, dat eerst op herhaalden aandrang de man, op wien 's Konings keuze was gevallen, zich bereid heeft verklaard, de betrekking te aanvaarden.

„Van goederhand, (zoo schrijft onze korrespondent verder) wordt gezegd, dat een lid van het koninklijk huis, dat in de gelegenheid was met ingezetenen van Leijden bekend te worden en wiens oordeel wel in staat was wezen en schijn, wat karakter en verdiensten betreft, te onderscheiden, niet zonder invloed op 's Konings keuze was. En dat is gelukkig, want er zijn wel eens in 's Konings omgeving geweest, die ongevergd en uit partijdigheid zich beijverd hebben, om de benoeming van hoogst bekwame stadgenooten tot eervolle betrekkingen tegen te werken. In den laatsten tijd schijnt die invloed te zijn geweken, immers de onlangs plaats gehad hebbende benoeming van een eersten bibliothekaris getuigt, dat die niet meer zoo nabij den troon geworteld is. De bodem is welligt omgeploegd en waarschijnlijk wel met een nieuw uitgevonden Engelschen ploeg!

— Op nieuw loopen er geruchten, dat er ernstig sprake is van eene ontbinding der Tweede Kamer, ten gevolge van den doorgaans ongunstigen inhoud der voorloopige verslagen betreffende de begrootingswetten. Wij gelooven echter, dat men hieraan voor alsnog niet te veel moet hechten. *H. en Eff. bl.*

*— Onze raad heeft gister na uitvoerige diskussiën besloten tot vaststelling van het traktement van een onderwijzer in de wis- en natuurkunde aan het gymnasium, op een bedrag van *f* 1200, en den heer *J. Bos*, hoofdonderwijzer aan de stads tusschenschool alhier, die morgen de 50jarige waarneming zijner betrekking als onderwijzer viert, met 1. Mei a. s. een eervol ontslag te verleenen en hem aan de Hooge Regering ter verkrijging van pensioen voor te dragen.

Onder de ingekomen stukken bevond zich o.a. een rekwest van *A. M. de Fiouw* houdende aanbieding tot daarstelling eener brug aan het St. Lukas bolwerk; een plan en teekening van *J. C. Buijen*, als toevoegsel op een gelijke aanbieding reeds vroeger ingezonden, en eene voordragt der komm. van fabriekage betreffende de gasverlichting. — De lezing van het rapport der komm., benoemd om den raad te adviseren omtrent het onderwerp der prostitutie, werd wegens het vergevorderd uur verdaagd, tot eene volgende vergadering.

De nieuw benoemde raadsleden de HH. *van Geuns* en *van Nooten* hebben na eedsaflegging zitting genomen.

— In de bijeenkomst van de Prov. Staten van N.-Holland van gister heeft de heer *Opperdoes Alewijn* gemeend, de aandacht der vergadering te moeten vestigen op het dezer dage bekend gemaakte, nopens den aanleg van spoorwegen in verschillende oorden van het vaderland, — op de aanzienlijke bijdragen en opofferingen, tot welke de regering zich bereid verklaart, om dien aanleg te bevorderen en de renten van het daartoe benoodigde kapitaal te waarborgen; maar ook tevens op de omstandigheid, dat daarbij geheel geene melding is gemaakt van het daarstellen van een spoorweg in N.-Holland; — en heeft de spreker gemeend, der vergadering de vraag te moeten voorleggen, of het pligtmatig is, dat zij dit lijdelijk, en zonder ook in dat opzigt voor het belang van het gewest te waken, aanziet?

De spreker ontkent niet, dat er personen gevonden worden, die beweren, dat Noord-Holland en Amsterdam geen spoorweg behoeven, maar meent, dat anderen dit denkbeeld en op zeer goede gronden ernstig bestrijden, en dat men zich dan mag afvragen, of men, indien men elders den aanleg dezer wegen met eene zoo kwistige hand wil bevorderen, in dit gewest, 't welk zoovcel heeft bijgedragen tot de millioenen schats, welke daartoe zouden worden aangewend, geene billijke aanspraak mag maken, om ook eenigen bijstand te erlangen voor den aanleg van dergelijke middelen van vervoer.

De spreker geeft toe, dat laatstelijk bij de hoogere overheid het denkbeeld is aangenomen, dat de Staat geene spoorwegen behoort daar te stellen, maar dat alles in dit opzigt aan bijzondere personen moet worden overgelaten. Hij meent echter, dat men in de laatste maanden heeft kunnen bespeuren, dat aan het bereiken van dit doel schier onoverkomelijke hinderpalen in den weg staan, en het denkbeeld veld wint, dat de aanleg der groote en met het buitenland in verband te brengen spoorwegen aan den Staat moet worden opgedragen.

De spreker heeft doen opmerken, dat in verschillende gewesten, niet alleen gemeenten, maar ook de staten, zich deze aangelegenheid hebben aangetrokken, en dat de stad Utrecht deswege een besluit heeft genomen, 't welk veler aandacht zal hebben opgewekt. Hij heeft zich alzoo gedrongen gevoeld, om de vergadering voor te stellen het benoemen eener speciale komm., of het opdragen van den last aan Gedp. Staten, om zoo spoedig doenlijk, en daarbij tijd en omstandigheden in aanmerking nemende, een naauwkeurig onderzoek in te stellen, ten aanzien van het wenschelijke en nuttige van in dit gewest aan te leggen spoorwegen, met aanduiding der lijnen, en om deswege een beredeneerd verslag te leveren, met zoodanige beschouwingen en adviezen, als in billijkheid in 't belang der ingezetenen dienstig zullen worden bevonden.

Bij akklamatie is besloten, heden over dit voorstel te beraadslagen.

*— Gister zijn aan onze Hoogeschool bevorderd tot dokter in de regten de heer *J. G. Brondgeest* van 's Hage, en tot dokter in de chirurgie de heer *Th. H. Mac-Gillavry*, dokter in de medicijnen, van Batavia.

*— Eergister avond heeft de hoogleeraar *S. Karsten* de winter-vergaderingen van de afdeeling Utrecht der Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen* met eene voorlezing, ook voor vrouwen, geopend. Hij sprak over schoonheid en schoonheidsgevoel, vooral in toepassing op kunsten, wetenschappen en industrie. Na deze lezing werden, behalve aan verschillende personen, wegens edelmoedige bedrijven, ook getuigschriften afgegeven aan twee dienstmeiden: *Joha. Kolvenbach*, die gedurende 50 jaren in dienst der familie van den notaris *Temmink* geweest is, en *Hendra. Brans*, die 40 jaren bij de familie van den heer *C. J. van Veldhoven* doorbragt.

* - Nu en dan hebben wij reeds het genoegen gehad te wijzen op arbeid van de ijzergieterij der heeren *de Waal & Comp* alhier. Wij vernemen thans weder, dat de gasfabrieken te Groningen en Deventer geheel door genoemde firma zijn daargesteld. Het is steeds een aangename taak den ijver te mogen aanwijzen van onze vaderlandsche nijverheid; maar in 't bijzonder achten wij ons gelukkig te zien, dat de fabrieknijverheid zich hier ter stede meer en meer ontwikkelt. Dat kan trouwens niet anders, bij de goede gelegenheid onzer stad als centraalpunt, dat in dadelijke water-, spoor-, en straatweg-gemeenschap is met alle deelen des rijks, als wij slechts nijvere mannen in ons midden houden, waaraan het geluk kig in de laatste jaren hier niet schijnt te ontbreken.

*— Uit Wijk bij Duurstede schrijft men ons van den 3. Nov. Niettegenstaande wij in een stoomeeuw leven schijnt het postwezen den slakkengang te gaan! Brieven die men te Utrecht smiddags op de post brengt arriveren hier den *volgenden* dag s' middags om 12 ure: de couranten dito, zoodat men dan voor couranten van eenen dag oud nog maar weinige uren ter lezing kan geven en de nakomende lezers op den 2. of 3. dag met *oud* nieuws zich te vreden moeten stellen! Och! kwam toch de trekschuit en het onderwetsche postkarretje maar weêrom; toen kregen wij de brieven en couranten een dozijn uren vroeger!

— Jl. donderdag is aan den Wilhelmina-polder tot voortzetting der onderzeesche verdediging van den bekenden zwaren dijkval ontstaan bewesten het sas van Goes in den nacht van den 9 op 10 Febr. 1856, onder direktie van den te Goes gevestigden ingenieur van den waterstaat, den heer *Conrad*, door den aannemer *Hartog* een rijzen stuk gezonken, dat door zijne groote afmetingen de tot heden in Zeeland bewerkte zinkstukken overtreft.

Het stuk bedroeg niet minder dan 4500 vierkante ellen oppervlakte, of eene lengte van 100 bij eene breedte van 45 Nederlandsche ellen.

Met behulp van 6 groote schepen, die ongeveer 300 lasten vilvoordsche steen aanvoerden; en 25 vletters werd het stuk door 180 manschappen binnen 3 uren tijds geballast en op een gegeven sein gezonken.

— Dezer dage is door den raad der stad Arnhem vastgesteld de begrooting der inkomsten en uitgaven van de gemeente voor de dienst van 1859, waarbij de inkomsten op *f* 320,645.22 en de uitgaven op *f* 320,000.43 zijn bepaald. Onder de daarop uitgetrokken posten verdient vermelding eene som van *f* 17,439 voor den aanleg van het terrein om het bekende gebouw *Musis Sacrum* enz., hetwelk in het volgende jaar, door amotie van de Velper-barrière en demping der zich aan beide zijden bevindende grachten, benevens het omhakken van een aantal boomen en den aanleg van een park, met gedeeltelijke verplaatsing van de Buiten-Singels, eene belangrijke verandering zal ondergaan, waardoor die stad weder aanmerkelijk zal verfraaid worden. *N. R. C.*

— Met genoegen wordt er door de *Amst. Ct.* op gewezen, dat, bij de miskenning die Nederland en de Nederlanders meestal buiten 's lands treft, in een opzigt weder het werk van een onzer landgenooten, naar waarde is geschat. Eenige stukken van den heer *Suringar* over het cellulair stelsel zijn namelijk door den Heidelbergschen hoogleeraar *Röder* vertaald, en om hunne belangrijkheid in het kritisch tijdschrift *für die gesammte Rechtswissenschaft* opgenomen.

— Naar luid van berigten, met de laatst aangekomen mail van West-Indië, uit Curaçao ontvangen, zijn en blijven de zaken in Venezuela geschikt, de revolutie door de fatsoenlijke partij bewerkt, houdt zich staande. Gen. *Paez* wordt in genoemde republiek verwacht, en het is niet onmogelijk, dat hij andermaal voor President zal worden gekozen, het geen in het belang van Curaçao kan zijn, indien hij, zoo als men reden heeft te verwachten, niet vergeten heeft de eervolle ontvangst, die hij van den kant van 't goevernement van Curaçao deelachtig is geworden, toen hij als uitgewekene in het jaar 1848 dat eiland bezocht.

De konventie door 's Konings specialen kommissaris, den heer *van Rees*, met het vorig goevernement van Venezuela gesloten, en die nog bekrachtigd dient te worden, is in de nationale konventie, welke te Valentia vereenigd is, reeds twee maal gelezen, en men dacht, dat de derde lezing zonder verzet zou volgen, waarna de kommissie van genoemden kommissaris kan beschouwd worden geëindigd te zijn.

In den avond van 7 op 8 Okt. zijn weder eenige slaven naar de kusten van Venezuela, met een post uit Curaçao ontvlugt. *Amst. Ct.*

*— Naar men verneemt, zijn in de zitting van het Kantongeregt te dezer stede, van den 29. October 1858, drie en zestig personen tot boeten of gevangenisstraf verwezen, ter zake van:

1 toebrengen van schade aan Stads eigendom, door het opbreken der bestrating;
1 idem takken van boomen af te kappen;
1 verzamelen van aarde in het plantsoen;
2 beklimmen van boomen aan den weg;
8 karpetten op den weg uit te kloppen, anders dan 's morgens vóór tien ure;
1 glazen wasschen aan de straatzijde, anders dan 's morgens vóór tien ure of gedurende een uur vóór zons ondergang;
2 met steenen te werpen aan den weg;
13 met geld, dobbelsteenen of kaarten te spelen aan den weg;
2 plaatsen van voorwerpen op de voor de voetgangers bestemde kleine steenen;
1 zonder vergunning uitsteken van weêrschermen aan den weg;
1 idem, plaatsen van goederen op de stoep;
1 idem, plaatsen van een kippenhok op de stoep;
1 idem, plaatsen van een kleerhek op de stoep;
1 idem, doen uitloopen van kippen op den weg;
25 idem, met kruiwagens enz. op den weg standplaats in te nemen op daartoe niet aangewezen plaatsen;
2 tegen verleende vergunningen, uitsteken van zijwanden aan den weg;

*— Op de hoornveemarkt te Wijk bij Duurstede waren slechts weinige vette runderen aangebragt, die op *te* hoogen prijs gehouden, *niet* verkocht zijn geworden.

— Te Portsmouth zijn de proeven met het werktuig van dr. *Normanby*, om zeewater tot goed drinkwater te maken, uitnemend gelukt.

— De heer *Ant. Pescatore*, oud lid van de Staten-Generaal der Nederlanden vóór 1830, die tot 1831 lid was van het goevernement van het Groothertogdom Luxemburg, en laatstelijk lid van de kamer der afgevaardigden in België, is te Luxemburg overleden.

— De *Globe* geeft uit een der Fransche wetenschappelijke bladen een verzachtend of stillend middel tegen jicht, bestaande in de olie van de dusgenaamde

wilde of paardenkastanje (*Aesculus Hippocastanum*). Om deze olie te verkrijgen, worden de kastanjes gemalen, en met zwavel-aether behandeld, waardoor de olie, hars en saponine, in de massa aanwezig, worden opgelost. Door het doen verdampen van den aether, verkrijgt men nu de olie in zuiveren toestand. Elk Ned. pond kastanjes levert een wigtje van die olie. Om haar aan te wenden, wordt zij met een fijnen haarborstel op de aangedane plaats ingewreven. Is de pijn zeer sterk, dan moet het inwrijven kringsgewijze plaats hebben, om zoodoende, bij het kleiner worden der kringen, trapsgewijze het middenpunt te bereiken. Is nu de eerst ingewreven hoeveelheid opgeslorpt, dan wordt, na verloop van eenige minuten, eene tweede, en des noods eene derde en vierde inwrijving bewerkstelligd. Het ingewreven ligchaamsdeel wordt dan met vloeipapier, katoen of flanel en daarover heen met gewast taf bedekt. De lijder moet dan geheel rustig blijven. In sommige gevallen veroorzaakt het aanwenden der olie gedurende het eerste halfuur pijn, waarna de pijnstillende werking van het middel volgt, maar over het algemeen verdwijnt de pijn trapsgewijze.

— Prins *Leo* van Armenië, in de oude en nieuwe wereld bekend, laat weder iets van zich hooren. Hij heeft een *beroep op Cesar* uitgegeven, zijnde een *memorandum* aan den keizer aller Russen. De prins herinnert aan den Czaar: 1⁰. dat hij R. Katholiek is; 2⁰. dat hij vervolgd wordt; 3⁰. dat hij in twaalf jaren tien malen heeft geduelleerd; 4⁰. dat hij in Pruisen gevangen heeft gezeten; 5⁰. dat hij hoopt, met vergunning van den Czaar uit den doode te herrijzen, enz. De konklusie van het *memorandum* strekt, dat Rusland aan den prins eene toelage schenke, voldoende, om er van te leven. Daar twee aanbevelingen meer kunnen uitwerken dan eene, heeft *Leo* zich ook tot de keizerin van Rusland gewend, van welke hij de diamanten zijner Armenische voorouders, ter waarde van een millioen roebels, terugeischt!

WATERHOOGTE.

Arnhem, 4 *Nov.*, 0.54 El; + AP. 7.49. Gev. 0 d.

De Rijnhoogte te Keulen den 4. Nov. 4 voet 5 duim 4 voet 6 duim Rijnlandsch.

WEENEN, 3 November.

Men verneemt uit St. Petersburg, dat reeds 10 goevernementen, door de kommittees voor de verbetering van den toestand der boeren, hunne ontwerpen aan de hoofdkommissie hebben ingezonden. De laatste onderzoekt alleen of bij die ontwerpen voldaan is aan de hoofdbeginselen, namelijk: opheffing van het lijfeigenschap, afstand aan den vrijgelatene van eene woning met tuin in koop, en van een stuk bouwland tegen betaling van pacht. De wijze, waarop deze beginselen meer in het bijzonder moeten worden toegepast, met inachtneming van de plaatselijke omstandigheden, de inrigting en het beheer der gemeenten hare nieuwe betrekking tot den voormaligen heer, de regeling der betrekking tot den staat en de vervulling der pligten jegens hem van de zijde der boeren, dit alles is aan de kommitees in de goevernementen overgelaten. Deze hebben, volgens de berigten, uit vrees voor de bemoeijingen der lagere politie-ambtenaren in die der administratie met de gemeente-aangelegenheden, waaruit voor de boeren nog grooter ongelegenheden zouden kunnen ontstaan dan die het lijfeigenschap medebragt, tot dus verre eenparig besloten, aan de bezitters van grondeigendommen de verpligting op te leggen, om de belastingen te innen, hare geregelde opbrengst te waarborgen en voor de levering van het vereischte getal rekruten te zorgen.

BERLIJN, 3 November.

De *Kreuz-Zeitung* en de *Zeit* bevestigen heden, dat de heeren *v. Manteuffel*, *van der Heidt* en de meeste andere ministers formeel hun ontslag hebben gegeven. De generaal *v. Bonin*, die naar Berlijn ontboden is, is er aangekomen.

De *Zeit.* berigt, dat het Deensche kabinet den heer *Bulow* heeft gelast aan den Duitschen Bondsdag te verklaren, dat Denemarken genegen is de konstitutie in de hertogdommen af te schaffen en met den Bondsdag in onderhandeling te treden over de grondslagen tot eene overeenkomst, ingevolge het tusschen Denemarken en Pruissen en Oostenrijk in 1851 gesloten verdrag.

Naar men verneemt is *Alexander von Humboldt* sedert eenige dagen bedlegerig ten gevolge van een aanval van griep. Zijn toestand is echter niet bedenkelijk.

Uit Posen meldt men, dat de prins-regent aan prins *Adam Czartoryski* veroorloofd heeft, zijne dochter in dat gewest te bezoeken.

BERLIJN, 3 November.

Met de zamenstelling van het nieuw ministerie is men nu zoo ver gevorderd, dat de uitslag weldra officieel zal blijken. De prins *von Hohenzollern-Sigmaringen* zal minister-president zijn zonder portefeuille, baron *v. Schleinitz* min. van buitenl. zaken, generaal *von Bonin* min. van oorlog. Ook de heer *v. Auerswald* zal, zegt men, eene portefeuille erlangen. Voor de overige portefeuilles noemt men o. a. voor onderwijs en eeredienst *Bethmann Hollwegh*, voor finantiën *v. Camphause* en *v. Patow* en den heer *Moeller* voor openbare werken, voor binnenl. zaken den heer *Mathis*.

Omtrent de verkiezingen verneemt men, dat de liberale partij over het algemeen in haar schild schrijft grondwet en wettigheid in plaats van politie-geweld, en overigens de verwachting niet te sterk zoekt te spannen.

LONDEN, 3 November.

The Weekly Register meldt het volgende, waarvan echter de nadere bevestiging moet worden afgewacht:

„Ongeveer een maand geleden gelukte het een predikant van de Batistische sekte, om een Indiesch kind tot de Christelijke godsdienst te bekeeren. De Indiesche vader vroeg de teruggaaf van het kind. Hij bad, smeekte, klaagde bitter over het verlies van zijn zoon; maar de predikant bleef onwrikbaar. Hij weigerde den bekeerling terug te geven. Een dorpsoproer was het gevolg dier weigering. De Britsche overheden gaven hare goedkeuring aan de terughouding van het kind. Zoo stonden de zaken bij het vertrek van den post."

In eene Protestantsche meeting te Liverpool is aangenomen, dat het beste middel om het Roomsche kollegie van Maynooth weg te krijgen, was, de gebouwen te koopen, waarvoor $2^1/_2$ à $3^1/_2$ millioen gulden vereischt zouden worden. De heer *Spooner*, bekend om zijn jaarlijksch voorstel in het Parlement tot opheffing van de subsidie aan 't kollegie, heeft aangeboden, *f* 1,200,000 daarvoor te geven.

Onder het opschrift *de Jezuïten in Europa* (een onderwerp van politiek belang in den tegenwoordigen tijd), geeft een weekblad een overzigt van het tegenwoordige standpunt dezer orde, die, naar men zegt, allerwege groote vorderingen heeft gemaakt. Stonyhurst, behoorende aan de familie *Weld*, was na de Fransche omwenteling de toevlugt der Jezuïten. Dit uitgestrekte en schoon gelegen landgoed in Lancashire is nog het middelpunt der Jezuïten in Engeland; het is voorzien van schoone parken, vijvers, grotten, watervallen, enz. Het kollegie, aldaar gevestigd, heeft gemiddeld een inkomen van ten minste £ 6000 (*f* 7200) 's jaars van de leerlingen, waarvan er gewoonlijk 150 zijn tegen betaling van £ 42 per jaar voor hen, die onder de 12, en van £ 52.10 voor hen, die boven de 12 jaren zijn. De studenten in de wijsbegeerte, wier aantal aldaar groot is, betalen ieder £ 157.10. Bovendien leveren verscheidene duizenden akres land, onder het onmiddelijk beheer der paters, aanzienlijke voordeelen op. De Jezuiten zijn niet alleen gezien in de omstreek, maar worden zelfs hoog geacht, en hunne fraaije kerk is des Zondags niet alleen met Roomsche, maar ook Protestantsche huisgezinnen van de minder gegoede klasse gevuld, hetgeen denkelijk is toe te schrijven aan de uitdeelingen op gezette tijden van brood en vleesch aan de armen, en aan de bekostiging van eene kleine school ten behoeve der lagere volksklasse.

De Engelsche Jezuiten hebben in Groot-Brittanje niet minder dan drie-en-dertig inrigtingen, als kollegiën, woningen en zendelings genootschappen, behalve die in Ierland.

Niettegenstaande hun betrekkelijk groot getal, trekken de Jezuiten weinig de aandacht in Engeland, omdat zij een gewaad aannemen, dat hunnen stand verbergt. Zoo kleeden zij zich somtijds als deftige burgers, somtijds als Protestantsche geestelijken, en zelfs op een jaarlijksche lijst van Roomsche priesters kunnen zij niet onderscheiden worden, omdat zij daarop slechts onder de gewone benaming van Eerwaarde (reverend) voorkomen. Zij schijnen zich groote moeite te geven, om hun inkognito te bewaren, zoo als blijkt uit het prospektus van eene leerschool, door hen nabij Chesterfield opgerigt, onder de benaming van „klassieke en handels-akademie," waarin geene zinsnede hoegenaamd voorkomt, waaruit de rigting der school is af te leiden, doch waarin alleen vermeld wordt, „dat de school onder toezigt of beheer staat van heeren, die in betrekking staan met het kollegie te Stonyhurst."

De Jezuiten in Ierland staan op zich zelven, worden niet door den provinciaal van Engeland bestuurd, maar ontvangen hunnen opzigter onmiddellijk van Rome. Zij zijn zoowel in Engeland als in Ierland, alleen aan den superieur hunner orde verantwoording schuldig, en na hem aan den generaal te Rome, doch niet aan de Roomsche bisschoppen. Uit dien hoofde hebben zij meer middelen ter hunner beschikking dan de gewone priesters, en daar zij onbekrompen daarover beschikken, is hun invloed gewigtiger en eene behoefte voor de R. K. kerk, die zonder hunne medewerking weinig kan tot stand brengen. De buitengewone ontvangst, aan kardinaal *Wiseman* in Ierland te beurt gevallen, wordt toegeschreven aan de omstandigheid, dat hij lid was van de orde van Loyola.

De *Times* bevat heden een artikel over de Japansche expeditie van lord *Elgin* (zie ons n⁰. van gisteren). Aan het slot zegt het blad, niet de overdreven verwachtingen van het nieuw verdrag met Japan te koesteren, die men er wel voor den handel van verwacht, maar het land toch geluk te wenschen met het feit, dat Japan in de rei der volken plaats neemt. De Japannezen verschillen zeer veel van de Chinezen, zij zijn niet alleen arbeidzaam en schrander, maar ook weetgierig en zoeken de beschaving. Hun stelsel van uitsluiting dat tot dusverre heerschte kwam niet uit domme onverdraagzaamheid voort, maar was het gevolg daarvan dat men werkelijk de vreemdelingen mistrouwde met het oog op de vroegere handelingen van Portugeesche zendelingen. „Zoo wij, besluit de *Times*, tegenover dit volk ons met gelijke goede trouw zullen gedragen als het tegenover ons aan den dag zal leggen, mogen wij hopen op het verdrag nieuwe betrekkingen met het Oosten te gronden, die, hoezeer van verschillenden aard, in resultaat gewis van niet minder belang zullen zijn dan die men van het verdrag van Tien-Tsing verwacht.

Voor de slagtoffers in Indië is thans in 't geheel voor 6 millioen gulden ingeteekend, waarvan bijna de helft nog in kas is.

LONDEN, 4 November.

De heer *Gladstone* is door het goevernement belast, onderzoek te doen naar de redenen van de staatkundige wanorden op de Jönische eilanden. De admiraal der vloot in de Middelandsche zee heeft door den telegraaf bevel ontvangen, een stoomschip ter beschikking van den heer *Gladstone* te Triest te stellen. Deze heer zal aanstaanden Vrijdag in die haven aankomen.

PARIJS, 3 November.

Prins *Napoleon* is heden morgen naar Compiegne vertrokken, waar morgen, op St. Hubertsdag, de eerste groote jagt zal gehouden worden.

De keizer heeft bevolen, dat, ter eere der nagedachtenis van generaal *de Salles*, diens portret ten voeten uit in de Krimzaal te Versailles zal geplaatst worden.

De heer *de Bourqueney*, onze gezant te Weenen, wordt hier verwacht, daar hem ter zake van het overlijden zijner gade onmiddelijk een verlof verleend is.

Uit Wanel (dep. der Somme) meldt men, dat de maire, bij het ter hand stellen van een vaandel aan de pompiers, gezegd heeft: „Dit driekleurig vaandel, door het Fransche volk veroverd op de verdrukking en de privilegiën, is niet alleen in Frankrijk een teeken van verbroedering, maar ook de hoop der verdrukte volken, die het op alle punten des aardbols, waar het zich doet zien, begroeten." Spotvogels zeggen, dat de maire eene oude aanspraak uit de Julijdagen van 1830 uit het stadsarchief had opgesnuffeld.

De vice-admiraal *Angert Vaillant*, oud-minister van marine, oud-goeverneur-generaal der Antilles, is alhier overleden.

De *Presse* bevat uit het rijk van Annam de mededeeling, dat de koning van Cambodje vasal van den keizer van Cochin-China, in oproer gekomen, zich eene magtige partij in het land gemaakt heeft, en de Christenen openlijk onder zijne bescherming heeft genomen. Ook heeft hij een aantal vreemdelingen in zijne dienst genomen, die zijn leger en zijne marine hebben verbeterd, en hem aldus in staat gesteld de keizerlijke troepen het hoofd te bieden. De keizer heeft in zijn hoogen toorn hem wel vogelvrij verklaard en bevolen, dat men zich van hem meester maakte, maar zonder vrucht, en de Chochinchineesche troepen, durven het gebied van Cambodje niet betreden.

Zekere heer *le Duc* is op goevernementskosten naar St. Petersburg gezonden, om de Russisch keizerlijke bibliotheek na te zien. Hij vond daar niet minder dan 2000 handschriften, die behoorden tot de geheime archieven van de oude Fransche bastille, zoo als lettres de cachet, proces-verbalen van verhooren van beschuldigden, en zeer gewigtige politierapporten, benevens vele eigenhandige brieven van de kardinaals *de Richelieu* en *Mazarin*. Bij de plundering van de Bastille in 1789 kocht een Pool, *Dubrowski*, alles op, wat hij uit handen van de sansculottes kon krijgen, en verkocht die verzameling in 1805 aan *Alexander I*.

PARIJS, 4 November.

De *Moniteur* deelt een besluit mede, waarbij de verkoop van vaste goederen van muzelmannen aan muzelmannen en van muzelmannen aan Israëlieten in Algerië geregeld wordt, en niet meer kan worden vernietigd; verkoopingen van vaste goederen mogten anders volgens de muzelmansche wet niet geschieden.

BRUSSEL, 2 November.

Het dagblad *l' Etoile Belge* heeft eene dagvaarding ontvangen wegens de overname van een gedeelte van het artikel door den graaf *v. Montalembert* in den *Correspondant* geplaatst. Men verwondert zich dat onder ons liberaal ministerie dergelijke vervolging wordt ingesteld, te meer dewijl men die van den heer *v. Montalembert* door de Fransche regering algemeen als eene groote politieke fout aanmerkt.

ADVERTENTIEN

, Ondertrouwd:
J. P. HOFMAN,
Med. Chir. et art. obst. Doctor te Oosterhout,
en
M. J. T. LAGERWEIJ.
Amersfoort, 3 November 1858.
Eenige en algemeene kennisgeving.

, Getrouwd:
F. C. HEKMEIJER,
Weduwenaar van Vrouwe B. C. FENEMA,
en
C. A. METHORST.
Amersfoort, 4 November 1858.
Eenige kennisgeving.

, Getrouwd:
P. RUIJSCH VAN DUGTEREN,
Genees-, Heel- en Verloskundige te Westbroek en Achttienhoven,
en
A. M. S. DORESSEN.
Utrecht, 4 November 1858.

, Bij acte op den 4. Nov. 1858, voor den Notaris DUYFJES te Utrecht gepasseerd, is de Vennootschap tot het drijven van handel in Manufacturen, bestaan hebbende tusschen de Heeren CARL GIESBERTS en FRIEDRICH MORITZ TITO te Utrecht, onder de firma van *GIESBERTS EN TITO* ontbonden, en de Heer CARL GIESBERTS daarbij geregtigd verklaard de loopende zaken te vereffenen.

, Op morgen Zaturdag den 6. November 1858, 's namiddags ten 5 ure, zal men in het locaal van verkoopingen te Utrecht, achter St. Pieter, in het openbaar aan de meestbiedenden verkoopen:

1. Zes kapitale weldoortimmerde HEERENHUIZEN, waarvan twee met afzonderlijken toegang tot derzelver bovenhuizen, ieder met Erf, Grond en Plaats of Tuintje, te Utrecht, aan de Rijnkade naast elkander, wijk D Nos. 163cc, bb, aa, z, ij, x, w en v. Bevattende ieder huis 5 à 7 zoo Beneden als Bovenkamers, allen behangen en gestucadoord, meerendeels voorzien van Stookplaatsen, waaronder schoorsteenen met marmeren Mantels, Keuken, Kelder en Zolder. Alle verhuurd en bedragende de gezamenlijke huurprijzen *f* 2775.— Eerst ieder afzonderlijk en daarna in massa.

2. Eene hechte, sterke, goed betimmerde HUIZINGE, Erf en Grond te Utrecht aan de Noordzijde van de Breedstraat over de Predikheerenstraat, Wijk H. No. 284, bevattende 8 zoo Beneden- als Bovenkamers, allen behangen, grootendeels voorzien van stookplaatsen en kasten, Keuken, Kelder en Zolder, met twee afgeschoten Kamers. Het benedenhuis verhuurd voor *f* 165 in het jaar en het bovenhuis laatstelijk verhuurd geweest voor *f* 250 jaarlijks.

Breeder bij biljetten en nader onderrigt ten Kantore van den Notaris E. VAN ZIJDVELD te Utrecht.

, De Notaris C. P. H. SUIJCK te Vreeland, zal op Woensdag den 10. November 1858, des voormiddags ten 9 ure, op het landgoed *Welgelegen*, in de gemeente *Vreeland*, in het openbaar verkoopen: (Op dag tot 1. Mei 1859.)

Eene partij zware Eiken-, Esschen-, Wilgen- en Populieren BOOMEN, eene partij TOPHOUT, 40.000 drooge TAKKEBOSSEN, 300 vaam Beuken-, Eiken- en Iepen GEKLOOFD HOUT, enz. Alles acht dagen te voren te zien.

, De Notaris J. C. VAN DER HEIJDEN, gevestigd te Mijdrecht, zal op Donderdag den 11. November 1858, des morgens ten 9 ure, ten huize van de wed. ARIE KORVER, te Wilnis, publiek presenteren te verkoopen:

Eenig HOORNVEE, VARKENS, SCHAPEN, EEN PAARD, VAARTUIGEN, MELK-, BOUW- en VEENDERIJ-GEREEDSCHAPPEN en andere roerende Goederen,

benevens

ongeveer **35,000** ned. ponden **best gewonnen Hooi**.

, Op Donderdag den 11. November 1858, des voormiddags ten 10 ure, zal te *Nigtevecht*, voor de Huizinge gemerkt N⁰. 42, ten overstaan van den Notaris S. VAN KEMPEN, residerende te Abcoude, publiek worden verkocht: Een nette en zindelijke

INBOEDEL,

waaronder Mahoniehouten en andere MEUBELEN, Bedden met derzelver Toebehooren, Tafel- en Beddenlinnen, Glas- en Aardewerk, Koper-, Tin-, Blik- en IJzerwerk; alsmede eenig GOUD en ZILVERWERK. Alles daags te voren, van des voormiddags 10 tot des namiddags 3 ure te bezigtigen.

SPRINGVEEREN MATRASSEN,

Volgens de bereiding van Abshaubbin.

, Door volkomen gebrek aan eenige der noodigste materialen, is het mij niet mogelijk geweest aan de menigvuldige aanvragen deswege te kunnen voldoen. Thans is weder alles daartoe benoodigd voorhanden en de Modellen zijn gereed bij den ondergeteekende, en ter bezigtiging gesteld, en aldus wordt het geëerd publiek aan derzelver nuttigheid als gezondheidsmaatregel herinnerd. Voor ziekelijke gestellen zijn zij uitmuntend geschikt tot genezing. Door het voortdurend beslapen derzelve worden Melancolische gestellen opgeruimd, en zwaarmoedige of loomerige vlug; want zij verdrijven de schadelijke deelen uit het bloed, zoodat men op dezelve al frisscher en frisscher ontwaakt; voor Kramp- en Rhumatiek Lijders zijn zij, even zoo ook voor studerende personen, ware behoefte, hare goede eigenschappen kenmerken zich al spoedig en duren voort zoolang men daaraan behoefte heeft. Overigens zijn zij voor alle menschen geheel onschadelijk, de door haar eenmaal overwonnen kwalen werkt nimmer terug. De qualiteit is uiterst soliede en de prijs billijk.

Bestellingen en inlichtingen enz., enz. zijn op franco aanvrage te bekomen bij A. BREETVELT Az. te ... onder wiens opzigt dezelve worden vervaardigd.

BOEKVERKOOPING

bij J. DE KRUYFF Jr., Domkerkhof.

, **Zaturdag** 6 Nov. 1858 **te zien** van 10—3 ure, de Boeken enz., die Maandag aanst. en volgende dagen des avonds te ½6 ure verkocht zullen worden.

HOUTVERKOOPING.

, Op Dingsdag den 16. November 1858, in de Herberg *Welgelegen* te Utrecht, nabij het eerste tolhuis aan den Amsterdamschen Straatweg, van ongeveer 200 populieren BOOMEN, waaronder zeer zware, staande in de nabijheid van gezegd tolhek. — Breeder bij biljetten.

HOUTVERKOOPING OP OOSTBROEK
in de gemeente de Bilt,

, Woensdag 1 December 1858, des voormiddags ten 10 ure, bestaande in eene aanzienlijke partij mooije zware Beuken en Eiken BOOMEN, mitsgaders gerooide Populieren, Eiken, Elzen en Esschen HAKHOUT, drooge TAKKENBOSSEN, ROOISPANEN en ONDEREINDEN. Informatiën op de plaats, alsmede ten kantore van den Notaris J. C. SCHADEE, te Zeyst.

TE HUUR:

, Een geheel op nieuw geverwd en behangen BOVENHUIS, bestaande in twee, een ruim uitzigt hebbende Voorkamers, eene Achterkamer, Keuken, Meidenkamer, Zolder en Kelder. Te bevragen Mariaplaats E. N⁰. 463.

, Eene bekwame **Wollennaaister**, P. G. vast werk begeerende, adressere zich met franco brieven onder letter X bij den Boekhandelaar J. MADO.

, Ter voorkoming van abuizen berigt de ondergeteekende, dat zijn **Koninklijk Geoctrooijeerd Vuurvast-IJzerglanslak** à **25** Cents de blikke Bus te Utrecht alleenlijk verkrijgbaar is gesteld bij:

M. J. C Ham Choorstraat.	C. A. L. Rodelstarts Neude.
R. W. Stern Vreeburg.	Brink 't Hoofd O. Gracht.
J. C. Voogd Weerpoort.	Rinkhuizen en Herminghuizen
P. A. Buitendijk Voorstraat.	t' Wijestraat.

Ieder busje heeft een etiquette van den naam des uitvinders voorzien.

Arnhem 5 Nov. 58. H. G. K. VAN OMMEREN.

THANS COMPLEET:

, de nieuwe *goedkoope uitgave* van VAN KOETSVELD'S NOVELLEN, in 3 nette deeltjes, elk van pl. m. 300 bladz. en met eene staalgravure. Prijs compleet . . *f* 4,80. Idem keurig gebonden, zeer geschikt tot cadeau . . *f* 5,70.

Deze *Zedelijke* en *Godsdienstige Novellen* zijn vlugtige grepen in het leven, maar die het hart raken en steeds van een hooger beginsel uitgaan; — die de diep liggende gebreken van maatschappij en huisgezin aantasten op eene humane wijze. Het doel van den Schrijver was altijd, den mensch te zoeken, te veredelen en te verheffen in den mensch; het dagelijksch leven te schetsen naar de natuur, en het te bezielen door geloof en liefde!

De buitengewone belangstelling, onder alle standen, in dit met roem bekende werk, niettegenstaande de vorige druk bijna *f* 10,— kostte, deed den uitgever besluiten tot deze min kostbare uitgave.

S. E. VAN NOOTEN.

, J. C. VAN DEN BRINK, op de markt over het Hanengeschrei, heeft heden kregen eene partij VERSCHE OESTERS, de sche Oesters voor *f* 2,30, de Vrisvangers voor en de Zeeuwsche voor 80 Cents per 100. Heeft echte BERGSCHE ANCHOVISCH voor 60 de 100. Verzoekt UEds. gunst en recommandatie.

, Bij B. DEKEMA zijn verschenen:

I. **Hirzel**, Katechismus der Scheikunde
II. **Wagner**, de Scheikunde enz.
III. **Engel**, Beschrijving der Lijkverschijnselen . . . .
IV. **Müller**, Zakboek der geregtelijke Geneeskunde . . . .
V. **Isnard**, Zakboek der operatieve Chirurgie. met 63 platen . . .
VI. **Bidart**, over den invloed van verdriet op den mensch . . .
VII. **Besser**, de eerste levensdagen van het kind . . . .
VIII. **Buff**, Voorlezingen op het gebied der Natuurkunde . . . . .
IX. **Raspail**, Volksgeneeskunde, 2e dr.

Marktberigten.

Wijk bij Duurstede, 3 Nov. Tarwe van *f* 9,00. Beste dito van *f* 9,50 tot *f* 10,00. ... *f* 6,50 tot *f* 6,75. Boekweit van *f* 6,00 ... Haver van *f* 5,0 tot *f* 6,00. Paardenboonen ... tot *f* 9,75. Garst van *f* 0,00 tot *f* 0,00. W... van *f* 9,00 tot *f* 9,25. Boter de 5 Ned. On... tot 55 cents. Hoendereijeren de 100 stuks *f* ...

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (Z...

Nov.	Uren.	Wind- rigt.	kr.	Barom. bij O₀.	Ther F.	Afwijk. d.Temp.	Vochtigh.	Gev. regen.
			N. a					
4	2	z.	0.0	768.92	38.1	—10.4	0.63	0
.	10	z.	0.0	67.82	34.2	— 8.8	0.85	0.9
5	8	wzw.	0.0	65.41	31.8	—11.2	0.97	0.3

PRIJZEN VAN KOEPONS EN LOSB. OBLIGATIEN.

Metalliek	*f* 29,40	Pruissische . . .	
Nat. Met. Coup. .	„ 29,40	Spaansche. . . .	
Napelsche	„ —,—	Sp. Coup. per fr.	
Div. Eng. in . . £	„ 11,60	Hamb. Russen.	
Eng. Russen . . .	„ 11,60	Russ. in Zilv. R.	
Fransche	„ 55 50	Poolsche in fl. .	
Belgische	„ 55,75	Dollars	

AMSTERDAM 4 November 1858.

NEDERLAND.				
Werkel. Schuld	2½	pCt.	64 1/16	64
dito dito	3	„	75 13/16	75
dito dito	4	„	98 3/16	98
Amortisatie-Sijndikaat	3½	„	91 1/8	
Handelmaatschappij. .	4½	„	142 1/8	142
Oost-Indische Leening	4	„	98 1/16	
Leen. Holl. Spoorweg	4½	„	100 1/8	
Aand. Rijn-Spoorweg.	4½	„	101	
BELGIE.				
Certifik. bij *Rotschild* .	2½	pCt.	53 1/8	
SPANJE.				
Obligatien	1½	pCt.	29 15/16	30
Obligatien	3	„	45 3/4	
Binnenl. Schuld. . . .	3	„	41	41
Amortisable			10 3/4	
Bewijzen Koepons.			6 1/8	6
PORTUGAL.				
Obligatiën	3	pCt.	46	
dito 1856/57. . . .	3	„	44 3/4	44
RUSLAND.				
Oblig. bij *Hope en C⁰*.	5	„	105 5/8	105
Obligat. 1828 & 1829.	5	„	103 1/2	
Certifikat. 1831 & 1833	5	„	90 7/8	
Certifikaten 1840 . . .	4	„	85 5/16	
Cert bij *Stieglitz* . . .	4	„	85 1/4	
dito 1855 6e Serie . .	5	„	101 11/16	101
dito Adm. te Londen	4½	„	98 1/4	
Inschrijv. in Assign. .	6	„	65 5/8	
Certifik. van Assign. .	6	„	65 11/16	
POLEN.				
Obligatiën	4	pCt.	81 5/16	
OOSTENRIJK.				
Oblig. bij *Goll en C⁰*.	5	pCt.	80	
dito dito	4	„	63 1/8	
Oblig. Metaliek	5	pCt.	77 3/4	
Oblig. Rente Am.. . .	5	„	87 1/16	
dito dito Nat. 1854. .	5	„	77 7/8	
dito dito	2½	„	39 1/2	
AMERIKA.				
Ecuad. Oblig. 1855. .	1	„	14 7/8	
Grenada, Oblig. . . .	3¼	„	18 1/2	
Mexiko, Obl.	3	„	18 1/2	
N.-Am. Illin. Obl. C. B.	7	„	84 1/8	

Snelpersdruk van L. E. BOSCH en Z...

BIJVOEGSEL
BIJ DE UTRECHTSCHE COURANT VAN
VRIJDAG 5 November 1858, N°. 262.

Zitting van Woensdag 27 Oktober.

Voorz. *N. P. J. Kien.*

Tegenwoordig zijn 26 leden.

Aan de orde is de begrooting der uitgaven, waarover de beraadslagingen worden geopend.

Hoofdstuk I; afd. I art. 1. *Kosten van het bestuur der gemeente* . . . . *f* 23,816.

Door de komm. zijn hiertegen twee bedenkingen geopperd, de eene den vorm, de andere de regeling van het bedrag der traktementen betreffende, welke laatste het eerst in behandeling wordt genomen en, in verband hiermede, eene voordragt van B. en W. tot regeling der traktementen van eenige ambtenaren ter sekretarie.

Voor den ambtenaar 1e kl. wordt met inbegrip der bezoldiging voor de betrekking van sekretaris van kuratoren der Latijnsche school voorgedragen door B. en W. *f* 1300, terwijl de komm. *f* 1200 voorstelt.

De heer *Boer* wenscht namens de komm. een woord van algemeene strekking te zeggen. Bij het denkbeeld der komm. om al deze posten op te nemen in het ligchaam der begrooting, heeft zij gemeend zich ook met de daarvoor voorgedragen cijfers te moeten bezig houden, en is, bij de bepaling daarvan, naar hare beste inzigten te werk gegaan. Over het geheel heeft zij niet tot de cijfers kunnen komen, door het dagel. best. aan den raad voorgedragen. Er blijkt echter ook uit hare voorstellen, dat op de vraag, door den heer *Jongeneel* met zekeren [illegible] gedaan, waar ooit eene komm. geweest was die eene verhooging van traktementen had voorgesteld, voor deze komm. zeer voldoend antwoord had kunnen worden gegeven, daar zij niet geaarzeld heeft, verhoogingen voor te dragen, al zijn zij minder aanzienlijk dan die van het dagel. bestuur. De komm. heeft gemeend het oog te moeten houden op de diensten van de ambtenaren, maar ook op de stedelijke financiën. Verder is het voornemen der komm. geweest, om bij elk van die punten in afzonderlijke diskussiën te komen.

De heer *Jongeneel* noemt het wel degelijk vermindering als B. en W. *f* 200 verhooging voordragen en de komm. voorstelt die verhooging tot *f* 100 te verminderen. Nog nooit, zegt Spr., heeft eene komm. verhooging voorgedragen, en het bestuur schijnt alleen geloofwaardig te zijn als het verminderingen voordraagt.

De *Voorz.* heeft zich altijd voorgesteld, dat men een ambtenaar, als hij begon, een laag traktement moest geven, doch wanneer hij blijken heeft gegeven van geschiktheid, van zich te willen toeleggen op de dienst der stad, en er zijn werk van te maken, dan gelooft Spr., dat men hem moet hechten aan de administratie, — dat ook voor de eerste soort van ambtenaren eene waardige en eenigzins onbekrompen positie behoort te maken, opdat zij die dienst niet bij de eerste gelegenheid verlaten. In de voordragt zal men zien dat die strekking ligt, doordien eene verhooging wordt voorgedragen voor de ambtenaren, die de ondervinding reeds heeft doen kennen. Spr. moet ook nog zeggen, dat voor zoover zijne kennis strekt, de traktementen die bij de stad gegeven worden, vergeleken bij die van andere administratiën, zeer laag zijn, en dan is het alleen eene billijke bezoldiging, die de ambtenaren kan nopen, zich aan de stedelijke administratie te verbinden. En als men nu ziet dat hoe langer hoe meer administratiën zich vestigen van partikuliere ondernemingen, die aan hare ambtenaren vrij hooge traktementen toekennen, dunkt Spr., dat het toch wel zaak is, de positie bij de stedel. administratie zoo te maken, dat de ambtenaren haar niet verlaten.

De heer *Bosch* maakt de verg. opmerkzaam dat het voorstel der komm. uitgaat van het denkbeeld, dat de ambtenaar 1e kl. zal benoemd worden tot sekretaris van kuratoren der Lat. school.

Den heer *Karsten* is het bekend dat voor die benoeming eene voordragt aan den raad zal worden gedaan.

De *Voorz.* zegt dat aan den raad is voorgesteld eenige wijziging in deze zaak te brengen, waardoor B. en W. aan het kollegie van kuratoren eenen sekretaris zullen kunnen toevoegen.

De heer *Karsten* noemt dit eene onregtmatige handelwijze; men geeft het kollegie bij reglement het regt van voordragt, en nu zal men zonder voordragt af te wachten een persoon toevoegen. Spr. zou in zoodanig geval van zulk een koll. geen lid meer willen zijn.

De *Voorz.* zegt dat hij als Voorz. van dat koll. dat denkbeeld reeds heeft medegedeeld, en te kennen gegeven, dat het voornemen bij B. en W. bestond geen afzonderlijken sekretaris meer voor te dragen, omdat de werkzaamheden zijn verminderd, maar om een ambtenaar der sekretarie met de waarneming dier betrekking te belasten. Zijn er echter eenige bedenkingen, dan zal Spr. eerst die voordragt in overweging geven.

Dit gescheidende wordt die voordragt met algemeene stemmen aangenomen, en met 18 stemmen tegen die der heeren *Boer*, *Bosch*, *Schuurman* en *v. Veersen*, de voordragt om den ambtenaar 1. kl. der sekretarie een traktement toe te kennen van *f* 1300.

Wordt zonder omvraag aangenomen eene voordragt betreffende het traktement voor het sekretariaat der plaatselijke schoolkomm.

Met 19 stemmen tegen die der heeren *Boer*, *Bosch*, *v. Veersen* en *Schuurman*, wordt besloten, met het oog op boven vermeld besluit en de benoeming tot die betrekking, van den ambtenaar 2. kl. der sekretarie, dien ambtenaar een traktement toe te kennen van *f* 900, door de komm. voorgesteld op *f* 800.

Wordt voorgedragen, het traktement van een kommies ter sekretarie, met inbegrip van hetgeen hij geniet voor bijzondere werkzaamheden, te bepalen op *f* 1200, de komm. voorstellende *f* 1100.

De *Voorz.* merkt aan, dat een der moeijelijkste takken van de werkzaamheden der sekretarie is, de uitvoering der wet op de nationale militie en schutterijen, waartoe eene bijzondere kennis behoort, die Spr. ten minste zeer waardeert in den titularis die thans wordt voorgedragen.

In stemming gebragt wordt de voordragt met 19 stemmen tegen die der aanwezige leden van de komm. aangenomen.

Wordt zonder hoofdelijke omvraag met algemeene stemmen besloten om het traktement van een anderen kommies te bepalen op *f* 600, — waardoor die ambtenaar met in begrip zijner bezoldiging als sekretaris der aalmoezeniers-kamer ad *f* 300 een bezoldiging geniet van *f* 900.

Wordt voorgedragen het traktement van een der adjunkt-kommiezen te bepalen op *f* 800. Door de komm. is eene vermindering van *f* 150 voorgesteld.

De *Voorz.* zegt, dat sedert 10 jaren de titularis hier werkzaam is, en Spr. durft zeggen, dat als de kommies voor algemeene zaken, die reeds oud wordt, de betrekking zou verlaten, bij hem ten minste de persoon in kwestie ter vervanging zeer in aanmerking zou komen.

Met 19 stemmen tegen die der aanwezige leden van de komm. wordt de voordragt aangenomen.

Het traktement van een tweeden adjunkt-kommies wordt zonder omvraag op *f* 700 vastgesteld.

Wordt met 19 stemmen, tegen die der vier aanwezige leden van de komm., aangenomen de voordragt ter bepaling van het traktement van een derden adjunkt-kommies op *f* 650. De komm. stelt voor *f* 600.

Wordt voorgedragen de vaststelling van het traktement van een der schrijvers op *f* 200.

De heer *de Muralt* merkt aan dat een der klerken meer dan *f* 300 had; hij meent dat dit het minimum is.

De Voorz. antwoordt dat die bij de invoering der verordening klerk was en hem toen het minste traktement als zoodanig is toegevoegd.

De heer *de Muralt* zegt dat hij reeds was aangesteld op dat traktement bij den aanvang des jaars, maar dat later is gebleken, dat twee ambtenaren bij den burgerlijken stand nog behalve hun traktement een voordeel hadden van de briefjes, die daar worden afgegeven.

De *Voorz.* merkt aan dat dit niet in behandeling is, daar de raad niet is gesaisisseerd van een voorstel om het traktement te bepalen van den ambtenaar door den heer *de Muralt* bedoeld. Er is gebleken, dat aan diens betrekking nog eenige voordeelen waren verbonden, doch zoodra dit ter kennis van B. en W. is gekomen, is dit dadelijk weggenomen, zoodat Spr. op het oogenblik zeker is, dat geen de minste buitengewone voordeelen aan die betrekking zijn verbonden.

De heer *de Muralt* zegt, dat zij vroeger genoten werden, na de vaststelling van het tarief voor de leges, tot in April van dit jaar. Hij zou dus nu eigenlijk met een traktement van *f* 300 minder genieten dan vroeger toen hij bovendien nog voordeelen had.

De *Voorz.* zegt, dat dit ook zou behooren, als het een misbruik is geweest.

De heer *Boer* zegt tot opheldering, dat zijn ambtgenoot sedert de laatste twee maanden is belast geweest met den burgerlijken stand, en dus welligt minder bekend was met hetgeen vroeger gebeurde. Vroeger zijn die buitengewone gelden door de ambtenaren getrokken, maar reeds meer dan een jaar geleden is dit ontdekt en afgeschaft, zoodat zulks bij de tegenwoordige voordragt volstrekt niet in aanmerking is gekomen; en al ware het later ontdekt, zoo lag er nog geen reden in tot verhooging van het traktement.

De heer *de Muralt* zegt dat het, met voorkennis van het bestuur, een voordeel geweest is, dat dien ambtenaren vroeger is toegekend. Er werd aan de personen, die aangiften kwamen doen, gevraagd of zij ook een afzonderlijk briefje daarvan verlangden, en daarvoor werd 10 cts. betaald. Dit nu heeft opgehouden; de bedoelde ambtenaar heeft blijken gegeven van geschiktheid, en het komt Spr. voor, dat de klerken en schrijvers bij de verordening slecht zijn bedeeld.

De heer *Bosch* merkt aan dat wordt voorgesteld aan een schrijver te geven den rang van klerk, waarmede de komm. zich niet kan vereenigen, daar men dan, in strijd met de verordening, van 20 Mei 1858, vier klerken in plaats van drie klerken zou hebben.

De *Voorz.* antwoordt dat, voor dat dit onderscheid door de verordening gemaakt was, die persoon reeds eene aanstelling als klerk had. Nu heeft men begrepen dat hij bij de nieuwe regeling eigenlijk schrijver zou moeten zijn, en om hem nu niet te veel te leur te stellen, heeft men hem den titel van klerk laten behouden, met het minimum der daaraan verbonden bezoldiging, overeenkomende met het maximum als schrijver.

De voordragt wordt alsnu zonder omvraag aangenomen.

De *Voorz.* deelt daarop mede, dat de kwestie der regeling van de traktementen beëindigd is en dus nu nog over die van den vorm te beslissen blijft. De komm. dan stelt, zegt Spr., voor, alle traktementen der ambtenaren ter sekretarie uit te trekken onder art. 42 en daaronder ook te begrijpen dat gedeelte van het traktement, dat anders uit een afzonderlijken post werd betaald voor de waarneming van afzonderlijke betrekkingen. Spr. is daar niet voor, omdat hij het zeer wenschelijk vindt, dat men met een oogopslag kan zien de bemoeijingen bv. voor de schutterij, de militie, de transporten kosten ons zóóveel. Er is reeds meermalen sprake van geweest of men niet aan de gemeenten eene tegemoetkoming kon geven voor de bemoeijingen die zij in 's rijks belang verrigten, en met het oog daarop komt het Spr. voor, dat het gemakkelijker zal vallen te zeggen: dit of dat kost ons zooveel, wanneer de vorm bleef gelijk zij was Eene andere reden is nog, dat Spr. het niet wenschelijk acht vele veranderingen te brengen in den vorm der begrooting. Spr. gelooft dat de wetgever, juist in de bedoeling om die niet te afwisselend te maken, de bepaling van den vorm heeft overgelaten aan Gedep. Staten. Nu hebben Gedep. Staten tot nog toe met den vorm genoegen genomen, en het is dus de vraag of zij dat zullen doen als men een anderen vorm gaat aannemen. Spr. gelooft ook, dat het, voor vergelijkingen te maken wenschelijker is, den vorm te behouden gelijk die is.

De heer *Schuurman* gelooft ook dat het wenschelijk is een gemakkelijk overzigt te hebben, maar daarom ook, dat het wenschelijk is eene eenheid aan te nemen. Spr. gelooft dat men nu kan zeggen wat de post sekretarie kost, terwijl men dien anders hier en daar moest zoeken. Daarom kan Spr zich meer vereenigen met het voorstel der komm, hetgeen ook meer in den geest van het besluit van den raad is.

De *Voorz.* merkt aan, dat de raad geheel vrij is, en nooit tot een zoodanig besluit gekomen is. Spr. moet hier nog bijvoegen, dat volgens het voorstel b. v. de posten schoolwezen, armwezen, eigenlijk

meer zullen kosten, dan waarvoor zij op de begrooting voorkomen.

De heer *Bake* merkt tegen het aangevoerde van den heer *Schuurman* op, dat juist niet het ware cijfer zal zijn aangegeven voor de sekretarie; het kan toch gebeuren, dat de betrekkingen van sekretaris van kuratoren der Latijnsche school als anderszins niet door ambtenaren der sekretarie worden waargenomen.

De heer *de Muralt* zegt, dat de komm. ten vorigen jare het beginsel heeft aangenomen, waarmede de raad zich zeer wel kon vereenigen, en dat deze kommissie in toepassing heeft gebragt, en dat alleen de toezegging van het dagelijksch bestuur, dat het zich onledig hield met het ontwerpen der regeling dier zaak, de leden van den raad heeft laten afwachten dat daarin bij eene volgende begrooting zou worden voorzien. Vroeger, zegt Spr., had men die verordening niet, maar nu heeft men eene verordening voor al de ambtenaren der sekretarie, en wat is nu eenvoudiger, dan dat men met een oogopslag kan zien, wat al die traktementen kosten en het bedrag daarvan in een artikel uittrekt. Wat de Voorz. zegt omtrent de uitgaven meer ten behoeve van het rijk dan van de gemeente geschiedende, daaraan hecht Spr. niet het minste gewigt, want de ambtenaar bv., belast met de registers voor de militie, verrigt ook ander werk voor de gemeente. Volgde men de onderscheiding, die de Voorz. verlangt, dan zou men ook het traktement van den sekretaris in een aantal onderdeelen moeten verdeelen en brengen onder schutterij, burgerlijken stand, bevolkings en andere kosten. Het gevolg van de regeling, gelijk die tot dusverre is geweest, was, zegt Spr., dat de leden van den raad niet wisten, wat de ambtenaren der sekretarie eigenlijk genoten; men moest het bedrag van hunne traktementen overal hier en daar, onder de meest vreemdsoortige posten van uitgaaf, opzoeken.

De *Voorz.* wil alleen opkomen tegen het begrip, alsof de kwestie reeds door de opinie van den raad geprejudiciëerd ware. Spr. neemt niet aan, dat, als hier begrippen worden geuit, waarover de Raad het stilzwijgen bewaart, dat zou zijn de meening van den raad. Spr. heeft destijds gezegd, dat het bepalen der vaste traktementen eene overweging van den raad zou zijn.

De heer *de Jong* verklaart zich voor den vorm door B. en W. aan de begrooting gegeven. — De omschrijving aan dit art. door de komm. gegeven, waarbij de traktementen van al de ambtenaren afzonderlijk en post voor post worden uitgetrokken, komt hem minder doelmatig voor. Als de komm. deze omschrijving voor dit art. noodzakelijk acht, had zij die bij de volgende onderwerpen evenens moeten doen: zij had dan b. v. bij het art. der Latijnsche scholen moeten voorstellen om den rektor, den konrektor en verdere leeraren afzonderlijk op te noemen en hunne traktementen uit te trekken. Spr. houdt dit echter voor eenen noodeloozen omhaal en in eene begrooting niet noodzakelijk. Spr. herinnert zich dat bij de behandeling van vroegere begrootingen telkens kwestie was, of die bijlagen een integrerend deel der begrooting uitmaakten; in die twijfel kon welligt naar het systema der komm. om het art. meer uitvoerig te omschrijven, zijn nut hebben — Maar nu eene verordening het getal der ambtenaren ter sekretarie en hunne traktementen heeft geregeld, kan daarvan door B. en W. niet worden afgeweken, en is eene globale opgave van het eindcijfer, voor dit art. gevorderd, voldoende. Eene uitbreiding, zoodanig als die door de komm. aan dit art. wordt gegeven, is afwijkend van den steeds gevolgden vorm en gelooft Spr. niet, dat die elders in eenige begrooting zal aangetroffen worden.

De heer *v. Hengelaar* zal nogmaals aan de verg. herinneren welke de toestand was ten vorige jare en welke redenen de toenmalige komm. voor de begrooting, waarvan hij de eer had rapporteur te zijn er toe leidden om eenige wijzigingen in het ligchaam der begrooting aan te bevelen. — Het was haar nl. voorgekomen dat er vele posten op de begrooting waren die moeijelijk door haar konden worden beoordeeld, omdat te veel verschillende zaken onder een globaal cijfer waren uitgetrokken en anderen geplitst waren op zeer betwiste bijlagen die reeds meermalen tot moeijelijkheden hadden aanleiding gegeven. Zij wilde gaarne toestemmen dat de cijfers op de begrooting waren kredietposten en zelfs het meeste vertrouwen daaromtrent schenken aan het dag. best. maar zij was toch van meening, dat zij het haar opgedragen onderzoek der begrooting met kennis van zaken en overtuiging moest doen en de raad geene posten mogt toestaan waarvan de bestemming, het nut en de noodzakelijkheid hem niet gebleken was, en in den toestand, waarin de begrooting toen was, was dit onmogelijk. Hare voorstellen leidden tot beter inzigt in de zaak en waren niet alleen g grond op het belang en de noodzakelijkheid, maar ook op de wet zelve. Bij het voorschrift van Ged. St. omtrent de inrigting der begrooting, zijn alleen de hoofdstukken vastgesteld en de hoofden aangegeven, waaruit elk hoofdstuk, afdeeling of artikel moet zijn zamengesteld, doch is het overigens vrijgelaten en zelfs verpligtend gemaakt om die in onderdeelen te splitsen, naarmate van de vereischten van elke gemeente. — Op de ingediende begrooting heeft dit echter niet plaats gehad, maar heeft men de hoofden, waaronder de verschillende posten moesten voorkomen, de begrooting zelve doen uitmaken. Maar aangenomen dat aan het voorschrift van Gedep. St. die opvatting konde gegeven worden, ook dan is onder die hoofden niet vereenigd geworden wat daarin letterlijk is uitgedrukt. Onder hoofdst. I, afd. 1, vindt Spr. in art. 1: Jaarwedde van de ambtenaren en bedienden ter sekretarie; nu heeft de raad in Mei van dit jaar het getal, den rang en de bezoldiging der ambtenaren en bedienden ter sekretarie geregeld en behooren die dus allen zonder onderscheid onder dit artikel opgenomen te worden en gaat het niet aan die te vermengen onder artikelen waar ze niet te huis behooren. Gaat Spr. verder dan komt hij onder anderen tot art. 7: kosten van het aanleggen en bijhouden der registers van den burg. stand, en art. 11: kosten op de beschrijving en loting enz. en vindt daarin gesproken alleen van kosten, terwijl in art. 1 de jaarwedden voorkomen, en nogtans zijn op de bijlagen van de artikelen 7 en 11 jaarwedden uitgetrokken. Als men dus het voorschrift van gedep. Staten letterlijk volgt, dan moeten op art. 1. komen de jaarwedden en mogen op de overige artikelen alleen kosten uitgetrokken worden. Eene andere reden zegt Spr. is gelegen in de gewoonte om de onderdeelen van sommige posten niet in het ligchaam zelve der begrooting op te nemen, maar die op bijlagen uit te trekken Spr. acht ook dit in strijd met de gemeentewet en het voorschrift van Gedep. Staten, en bovendien ondoelmatig en gevaarlijk. De reden dat de komm. ten vorigen jare de begrooting niet in dien geest veranderd, maar zich tot de uitdrukking van haren wensch bepaald heeft, is daarin gelegen, dat zij van oordeel is, dat in den regel dit niet is het werk van den raad maar van het dagelijksch bestuur. Hare denkbeelden zijn toen door den raad gedeeld en de uitvoering daarvan door het dagelijksch bestuur toegezegd en nu had ook Spr. mogen verwachten, dat in deze begrooting aan dat verlangen zou worden voldaan en hij is de tegenwoordige komm. dankbaar, dat zij thans dat werk op zich genomen heeft. Men zegt nu wel, dat daarvoor geene noodzakelijkheid meer bestaat, omdat de sekretarie geregeld is, maar niet te min heeft men de bijlagen behouden en de jaarwedden onder verschillende artikelen en ook op bijlagen blijven uittrekken en dus het hoofdbezwaar laten bestaan. Spr. acht dit van het hoogste gewigt voor een goed begrip der begrooting en na hetgeen de Voorz. in de avondzitting van gisteren gezegd heeft, voelt hij zich te meer gedrongen nogmaals de redenen uiteen te zetten die de komm. ten vorigen jare tot hare voorstellen geleid hebben, die geene anderen waren dan om te weten wat zij deed, geenszins om het dagel. bestuur te bemoeijelijken. Er is wel eens geklaagd, dat de begrooting alleen cijfers, geene gedachten inhield. Spr. gelooft dat de raad en ook de komm. blijken gegeven hebben, dat zij in alle opzigten wenschten mede te werken; en door de voorstellen van haar uitgegaan heeft zij bewezen dat zij voor de stad iets goeds wenscht gedaan te hebben. Spr. blijft er dus met nadruk op aandringen dat geene bijlagen meer bij de begrooting gevoegd en elk onderdeel behoorlijk gesplitst in het ligchaam zelve der begrooting zal uitgetrokken worden. Spr. doet nog opmerken dat hetgeen thans is besproken, ook van toepassing is op andere artikelen, waar bijlagen enz. voorkomen.

De heer *Pabst* zou het betreuren als het voorstel niet gedaan was. Spr. wenschte gaarne te hebben eene juiste opgaaf van wat elk ambtenaar heeft; dat is zoo gemakkelijk om te kunnen beoordeelen en nazien.

De *Voorz.* hecht er zeer weinig aan als aan eene zaak van vorm, maar hij gelooft niet, dat het wenschelijk is van den vorm af te wijken zonder noodzakelijkheid. Nu heeft de raad jaren lang genoegen met den ouden vorm genomen; neemt men een nieuwen vorm aan, die heeft ook gebreken; en nu vraagt Spr. hoe het te rijmen is met het voorschrift van Ged. St., bv. »kosten van het aanleggen en bijhouden der registers van den burgelijken stand," en kan het nu denkbaar zijn, dat men daar het personeel niet onder begrijpt? Ook is het zeer wel mogelijk, dat Ged. er geen genoegen mede zullen nemen.

De heer *de Graaf* zegt dat het juist de vorm is door Gedep. Staten aangegeven, dien hij zou wenschen dat geëerbiedigd wierd, en dat is, gelooft Spr., niet anders te doen, dan door het voorstel der komm. aan te nemen. Spr. gelooft, dat men tot dusverre op een dwaalspoor is geweest. Voor wien vraagt hij, is die vorm aangenomen? alleen voor Utrecht of voor de 192 gemeenten in de provincie? Men moet zich verplaatsen in eene kleine gemeente, waar bijv. één ambtenaar aan den sekretaris is toegevoegd, en kan nu diens traktement in onderdeelen gesplitst worden? Dat hebben Ged. Staten stellig niet bedoeld. Zij hebben gewild dat alle jaarwedden zouden komen onder art. 1. Als de voorschriften voor Utrecht alleen gemaakt waren, zou Spr. toegeven.

De heer *Pabst* gelooft, dat men zeer goed zou doen als men den post, die nu door de komm. is gesplitst, en dien zij in de begrooting wil inbrengen, zamenvatte in de bijlage, daar de bijlagen toch een onderwerp uitmaken van de begrooting.

De heer *Boer* wenscht als lid der komm. nog eenige inlichting geven. De heer *Hengelaar* heeft opgemerkt dat de bedoelde inlassching door de ko[...] en slechts voor één hoofdstuk is voorgesteld, nog voor anderen, waarvan de bijzonderheden [...] bijlagen voorkomen. De komm. kon natuurlijk [...] anders handelen, maar zij heeft wel de mee[...] uitgesproken, dat, zoodra eenige andere tak administratie ook door verordening geregeld zal [...] ook die tak in eene volgende begrooting in onderdeelen moet worden opgenomen. Overigens [...] Spr. met den Voorz., dat hem de zaak wel ee[...] zins van ondergeschikt belang voorkomt, maar gelooft niet, dat het voorstel aandruischt tegen voorschriften van Ged. St. De heer *de Graaf* heeft aangetoond door te wijzen op eene kleine geme[...] maar Spr. zou kunnen wijzen op het voorbeeld [...] groote gemeenten: in Rotterdam en Groningen [...] de zaak op die wijze behandeld. Spr. gelooft [...] dat de geopperde bezwaren geacht kunnen wo[...] eigenlijk niet aanwezig te zijn, terwijl er wel [...] meerdere volledigheid in het ligchaam der begroo[...] door schijnt te komen.

De beraadslagingen gesloten zijnde, wordt [...] voorstel der komm. betreffende de in den vo[...] brengen wijzigingen met 17 stemmen tegen die [...] HH. *v. Dielen*, *v. Doorn*, *v. Boetzelaer*, de [...] *Bake*, *v. Cleeff*, *Ackersdijck* en den Voorz. aangen[...]

De diskussiën over art. 1 worden alsnu [...] gezet.

De heer *de Muralt* zegt, dat de komm. een [...] zonderlijk voorstel heeft gemaakt met betrekking [...] de som uitgetrokken voor toelagen. In de [...] plaats zou Spr. meenen, dat die afzonderlijk [...] worden behandeld, en dan heeft Spr. een nie[...] post, voor te stellen, nl. schrijfloonen der [...] tarie. Spr. heeft op het oog het schrijfwerk dat [...] moet worden ter sekretarie, door personen die [...] ambtenaren der sekretarie zijn. Wanneer [...] verkiezingslijsten worden opgemaakt, moeten [...] nen zekeren tijd worden aangeplakt en goedge[...] de vaste ambtenaren kunnen ze binnen zoo kort[...] niet opmaken; men heeft dus personen noodig [...] te schrijven, die worden per uur of per dag [...] Het zelfde is het geval met de bevolkingsre[...] volgens het koninklijk besl. van 1829 zal in [...] de tienjarige volkstelling moeten plaats vinden [...] zal zeer veel werk geven. Men kan nu [...] schrijfloonen rangschikken onder die artikelen [...] kunnen worden gevonden uit den post van [...] ziene uitgaven, maar Spr. zou er voor zijn, [...] nu eene afzonderlijke som van *f* 1000 er [...] te trekken.

De *Voorz.* meent dat het dan beter ware [...] onder art. 5 te verhoogen.

De heer *de Muralt* heeft daar niets tegen.

De Voorz. zegt, dat bepaald is, dat men [...] de bevoegdheid zal geven, om die ambtenaren [...] buitengewone diensten verrigt hebben, daar[...] kunnen beloonen. B. en W. stellen nu [...] voor eene som van *f* 400; de komm. *f* 20[...] gelooft nu dat men vooraf die wijziging in [...] ging moet nemen.

In stemming gebragt, wordt de voordragt [...] en W. verworpen met 13 stemmen; vóór [...] *Bosch*, *Boer*, *v. Veersen*, *Jongeneel*, de [...] *de Muralt*, *Visscher*, *Ram*, *v. Hengelaar*, *v.* [...] *beek*, *Pabst*, *Schuurman* en *Trip*.

Art. 1 wordt zonder omvraag alsnu goed[...]

Art. 2. *Vergoeding van reis- en verblijf[...] te verstrekken aan den Burgemeester, de Weth[...] den Sekretaris en de ambtenaren en bedi[...] plaatselijke sekretarie* . . . . . .

De heer *Pabst* vindt hierin aanleiding [...] enkel woord. Het is de gewoonte bij gele[...] der behandeling van de begrooting te spreken [...] wat men al of niet wenschelijk acht. Niet [...] leden is gevierd, en geheel Nederland heeft [...] gedeeld, de komst van den prins *van Oranje* [...] staatkundig leven; in alle hoofdgemeenten [...] heeft het bestuur zich bevonden ter audiëntie [...] Koning, om, ook namens den raad, de hoo[...] langstelling te betuigen, die men hierin [...] Spr. heeft tot zijn genoegen gehoord, dat [...] wege het bestuur van deze gemeente eene [...] naar de hoofdstad is geweest. Evenwel had [...] bij het onaangename plaats, dat als Spr. [...] de Wethouders vroeg of dit zou geschieden, [...] dezen en ook door een tweede ontkennend [...] woord werd, en toch heeft hij gehoord, [...] het bestuur niets is verzuimd. Spr. moet be[...] dat het hem wenschelijk voorkomt, dat bij [...] gelegenheden de handelingen ter kennis ko[...] den raad, en deze dus in de gelegenheid [...] worde, van zijne belangstelling en medewerking [...] doen blijken. Want Spr. zou het zeer betreuren [...] dien het den schijn had, alsof door de me[...] stitutionele beginselen, welke bij den tegenw[...] heerschen, in vergelijk van vroeger, deze [...] liefde en gehechtheid aan het huis van Oranje [...] onderdoen voor den raad onder eene vroegere [...] zaken. Ware het antwoord des Konings mede[...] het ware Spr. zeer aangenaam geweest. [...] dus bij deze den wensch, dat, als het bestuur [...] plegtige gelegenheden Z. M. zal bezoeken, [...] daarvan het een en ander verneme.

Het art. wordt zonder verdere diskussie [...] keurd, even als de beide volgende.

Art. 5. *Kosten van stukken, die ten beho[...]*

[g]emeente geschreven of gedrukt worden . . *f* 1500.

De heer *de Muralt* stelt eene vermeerdering van 1000 voor.

De Voorz. acht dit niet noodzakelijk, daar, als men te kort komt, men eene af- en overschrijving zou doen voor de bevolkingsregisters. Spr. herinnert zich ook, dat het materiëel voor alle dergelijke zaken door het rijk wordt gegeven. Misschien ook is de uitgetrokken som voldoende.

Het art. wordt met het volgende zonder omvraag goedgekeurd.

Art. 7. *Kosten van het aanleggen en bijhouden der registers van den burgerlijken stand en der bevolkingregisters* . . . . *f* 2210.

In verband met het besluit om de traktementen onder den eersten post uit te trekken, is door de komm. eene vermindering voorgesteld, tot op *f* 1800.

De heer *van Hengelaar* vraagt of nu het voornemen bestaat, die bijlagen te doen vervallen.

De Voorz zegt dat de traktementen voorkomende op bijlage no. 4 thans zijn overgebragt op de begrooting zelve onder volgn. 42.

De heer *v. Hengelaar* vraagt of het dan niet noodig is zijn dezen post nu in No. 4 gesplitst op de begrooting afzonderlijk uit te trekken.

De Voorz. merkt aan dat dit tot moeijelijkheden zal aanleiding geven als bijv. op een van beide onderdeelen iets meer is uit te geven?

De heer *van Hengelaar* erkent dat het hier van weinig belang is; doch op andere posten is het van meer gewigt.

Het art. wordt met de zes volgende zonder omvraag goedgekeurd.

Art. 14. a. *Onkosten van bijeenkomsten van het stedelijk Bestuur en Kommissiën f* 250. b. *Buitengewone onkosten ter zake van de Kommissie voor het Ziekenhuis f* 250 . . . . *f* 500.

De komm. heeft voorgesteld litt. *b* te doen vervallen.

De heer *v. Cleeff* acht het ongeraden dien post te schrappen. Het is waar, de uitslag dier werkzaamheden is nog niet bekend, maar schrapt men den post zoo staat dit gelijk met eene opheffing der Kommissie.

De heer *Pabst* acht den post niet noodig, daar hij hoort dat de komm. tot hiertoe niets deed.

De heer *v. Cleeff* zegt dat de komm. niet is opgeheven, en zoolang dit niet het geval is, meent Spr. dat eene blijvende som moet uitgetrokken worden.

Met 14 stemmen, tegen die der HH. *Bosch*, *v. ...rsen*, *Jongeneel*, *de Graaf*, *de Muralt*, *Visscher*, ...r, *Ram*, *v. Hengelaar*, *Pabst*, *Schuurman*, *Karsten* en *Trip*, wordt besloten het art. onveranderd te laten.

Art. 15 wordt zonder omvraag goedgekeurd.

Art. 16 vervalt tengevolge van het bij art. 1 genomen besluit.

Art. 1 en 2 van afd. II worden zonder omvraag goedgekeurd.

Art. 3. *Teruggave aan 's Rijks schatkist voor het evenredigd aandeel der Gemeente in het bedrag der kwade posten en daartoe betrekkelijke uitgave.* a. *op de grondbelasting over het dienstjaar* 1856 *f* 100. *op de personele Belasting over het dienstjaar* 1856–57 *f* 2500. . . . . *f* 2000.

De komm. stelt eene vermindering voor van *f* 200.

De heer *de Muralt* zegt dat de som door het ...l. bestuur in de mem. v. toel. behoorlijk is toegelicht. In 1857 heeft de gemeente betaald *f* 1096, dat waren kwade posten over eene belasting van *f* 26160 over 1855, maar in 1859 zal men zijn aandeel in de kwade posten moeten betalen op eene belasting van *f* 44300, en is dus het uitgetrokken cijfer niet te hoog.

De Voorz. zegt dat men den post des noods door eene overschrijving zou kunnen aanvullen, maar hij gelooft toch dat het verkeerd is dien te verminderen.

De komm. hare wijziging intrekkende wordt het art. met de tien volgende goedgekeurd, — het negende overeenkomstig het voorstel der komm. gewijzigd.

Art. 14. *Kosten voor het plaatsen van slagboomen en steigers* . . . . *f* 12.

De komm. stelt voor dit te doen vervallen.

De Voorz. zegt dat die *f* 12 gegeven worden voor bemoeijingen bij het plaatsen van steigers en slagboomen door partikulieren, die daarvoor betalen.

De heer *Bosch* zegt dat het denkbeeld niet is geweest die betaling te onthouden, maar den post te brengen onder no. 58.

Wordt overeenkomstig het voorstel der komm besloten.

Hoofst. II, afd. I art. I. *Kosten der plaatselijke Kommissie van geneeskundig toevoorzigt.* . *f* 500.

De heer *Pabst* meent dat een kapitaal ten name der komm. is ingeschreven. De vraag, meent Spr. zijn, in hoeverre het behoorlijk is, dat zij een kapitaal heeft ingeschreven op haar naam. Er zou over dezelfde kwestie kunnen ontstaan als men gehad heeft met de schoolkomm.

Den Voorz. is dit onbekend, doch Spr. verklaart zich bereid dit te doen onderzoeken.

Het art. wordt zonder stemming goedgekeurd.

Art. 2. *Wering van epidemische en besmettelijke ziekten en bevordering der koepokinenting, enz. en andere kosten van gezondheidspolitie.*

De heer *van Schermbeek* zegt een enkel woord te ...en spreken naar aanleiding van hetgeen gister avond in deze vergadering is in het midden gebragt door een' lid, voor wien hij de hoogste achting koestert, maar wiens zienswijze hij over dit onderwerp niet deelen kan. Er is door den heer *Ackersdijck* een kreet aangeheven tegen den gezondheidstoestand der stad Utrecht, en geklaagd alsof Utrecht onder de ongezondste plaatsen van ons land zou behooren. Spr. betreurt dit, hij betreurt het, dat uit den boezem der vertegenwoordiging dezer stad zulk eene kreet opgegaan is. Want, zoo men vreemdelingen naar deze stad wil lokken, door die te verfraaijen en wanneer men met veel kosten nieuwe inrigtingen daar wil stellen, om daarin te slagen, hoeveel kosten en moeite zal men om niet doen, want het schrikbeeld: ziekte, groote sterfte en duizende daaruit ontstaande ellenden zullen dan vaak ieder terug houden zich met zijn gezin hier te komen vestigen. Gelukkig echter kan Spr. bij ondervinding redenerende, het tegendeel verklaren. Als geneesheer nu ongeveer 26 jaren, in alle standen en rangen der maatschappij geprakliseerd hebbende, meent hij dat zijn oordeel eenige waarde kan hebben. Wat kent men in Utrecht, zegt Spr., plaatselijke eigenaardige (endemische) ziekten, zoo als in de N. Hollandsche en Zeeuwsche gemeenten zoo vaak gevonden worden — ja waarvan Z. Holland, Overijssel, Friesland en Groningen, in vele gemeenten niet vrij zijn. — Komen er niet kwijnende van die tusschenpoozende koortsen, die niet, zoo als men zulks noemt, op hun verhaal kunnen komen, naar Utrecht, om door inademing van onze lucht, eindelijk de koortstype kwijt te kunnen raken? Wat is dan toch, vraagt Spr., dat groote schrikbeeld? Men antwoordt, de typhus. De typhus heeft gedurende de laatste jaren, 't is waar, in Utrecht, even als in de opene dorpen om Utrecht, slagtoffers geeischt en weggesleept. In den afgeloopen zomer is de typhus binnen deze stad niet meer voorgekomen dan betrekkelijk verleden jaar in de gemeente Bunnik of dezen zomer in de gemeente Schalkwijk. De typhus heeft individuen uit alle standen en uit alle rangen aangetast, den rijken zoowel als den armen, den matigen zoowel als den losbandigen, den reinen zoowel als den onreinen! Het is meestal onmogelijk om te bepalen, door welke oorzaken deze, boven genen, wordt aangetast, en men ziet slagtoffers vallen, die alle vereischten bezaten, om niet onder die oorzaken te vallen, waaraan dikwerf de typhus wordt toegeschreven. Men spreekt dus van verschijning van typhus in onze stad, zonder dat men de oorzaken kan begrijpen; die oorzaken liggen veelal voor ons nog veel te diep of nog veel te hoog. Hier geldt ook een eerbiedig zwijgen, waar men niet begrijpt, zoo geldt het ook hier, dat juist daar, waar onze weetgierigheid het meest werkt, ja, zegt Spr., zóózeer geprikkeld wordt, zij dikwerf het minste wordt voldaan. 't Geldt omtrent epidemische ziektens, zoo als de dichter zong:

—»En dringt, vergeefs gewaakt, de digste wachten door,
»Al zouden vogeln 't gif op hunne vleugelen dragen."

Spr. zal niet ontkennen, dat onreinheid en afsluiting van zuivere lucht in huisgezinnen, waar typhus heerscht, die ziekte vreesselijk doen verergeren en in intensiteit doen toenemen, dit zal eveneens bij alle andere ziektens het geval zijn, — maar bij typhus zullen wel in de eerste plaats de algemeene regelen eener gepaste gezondheids-leer te pas komen, — dit zal wel niemand ontkennen. — Maar, zegt Spr., er bestaat in Utrecht eene ware demon, een geheel andere ziekte, waarvan men de oorzaken en de broeinesten kent, — eene ziekte, zegt Spr., die uitstekende jongelingen voor altijd heeft bedorven! Hij betreurt het, dat hij de edelste zonen des lands hier besmet heeft gezien op eene wijze, waarvan de gevolgen zich misschien nog bij het tweede en derde geslacht zullen vertoonen! Ja, mogt hij namen noemen, belette de bescheidenheid die zijn vak hem oplegt zulks niet, hij zoude met voorbeelden, bij zijne ndoervinding, kunnen aantoonen, dat zóó ooit de woorden op Sinaï gesproken waarheid bevatten, het in deze ziekte is, waarin het misdrijf der vaderen tot in het derde en vierde geslacht wordt gewroken!! — Het spijt Spr. dat hij ronduit moet verklaren, dat het bestuur in deze zaak zorgeloos heeft gehandeld en blijft handelen. In den aanvang zijner geneeskundige loopbaan heeft Spr. een geruimen tijd in Parijs doorgebragt, — *Karel X* was gevallen en *Lodewijk Philips*, koning der Franschen geworden, had het beneden zijne koninklijke waardigheid geacht, langer de zoogenaamde Lorettes in het Palais-Royal toe te laten; zij verspreidden zich toen door Parijs en van dat oogenblik af aan begon het toezigt op de prostitutie een meer bepaalde tak van de administratie uit te maken. In 1833 vestigde Spr. zich hier ter stede; ingenomen met de maatregelen, waarvan hij het doelmatige in de uitvoering had gezien, leverde hij vol moed en bezield met de zucht het zijne toe te brengen om dat kwaad te stuiten, een ernstig vertoog in bij het toenmalige bestuur; hij heeft echter nooit de voldoening mogen smaken daarop eenig bescheid te krijgen of daaromtrent nader te worden gehoord. Bij de veelvuldige vertoogen die in de laatste jaren door de plaatselijke geneeskundige komm. bij het stedelijk bestuur zijn ingekomen, is het hem gebleken, dat die ziekte nog altijd, zonder door bepaalde reglementen te worden gestuit en geweerd, voort blijft woeden en blijft knagen aan de gezondheid en den bloei van het tegenwoordig geslacht. — De gezondheids komm. heeft in een zeer uitgebreid rapport, met memorie van toelichting, in dato 13 Sept. dezes jaars, zich aan den raad gewend met een reglement bestaande uit 35 artikelen. De komm. eindigt hare memorie van toelichting woordelijk; dat zij met de geschiedenis in de hand bereid is optelossen alle die bezwaren, die misschien gemaakt zouden kunnen worden, als ware het beter de prostitutie te ignoreren en niet door reglementen te wettigen. — Zij dringt er ten sterkste op aan dat de raad toch spoedig de zaak in behandeling nemen zal. — Het zij Spr. dus vegund alvorens zijne stem aan het nu in behandeling zijnde artikel te verleenen, te vragen aan het dagelijksch bestuur of er maatregelen genomen worden en welke, om onze jongelingschap te bewaren voor eene ziekte, die vaak vernietiging van gezondheid, verdelging van den bloei des jeugdigen leeftijds en verlamming van de mannelijke krachten ten gevolge heeft?

De *Voorz.* gelooft, dat als ruimere maatregelen genomen moeten worden *f* 1500 niet genoeg is. Spr. heeft hooren zeggen, dat men op gemakkelijke wijze tot zoodanige voorzorg zou kunnen komen. Hem is dat niet bekend. Op het oogenblik echter houdt eene komm. uit den raad zich met de zaak bezig; deze heeft nog geen rapport uitgebragt en zal welligt moeten worden aangevuld, en Spr. zal dan zeer gaarne van het licht gebruik maken van het lid dat de aandacht op de zaak gevestigd heeft, door hem uit te noodigen deel dier komm. uit te maken. Ziende wat elders geschiedt, houdt Spr. het voor een van de moeijelijkste zaken, en hij zal zich zeer gelukkig achten, als zij, met zekere partikuliere vrijheid, op geschikte wijze kan geregeld worden.

De heer *v. Schermbeek* vraagt, of het niet ontmoedigend voor de gezondheids-komm. en teleurstellend voor de burgerij wordt, wanneer die komm. rapport op rapport indient, zonder dat zij verder daarvan iets verneemt of dat er eenig gevolg aan gegeven wordt. Als toch de gezondheidskomm. dezen raad verzoekt, dat eene zaak zoo spoedig mogelijk in behandeling komen mogte, dan zal het voor den raad geruststellend zijn, van den Voorz. te mogen vernemen dat daarop eenige hoop is. — Hij dringt derhalve daarop aan.

De *Voorz.* kan dit niet zeggen, daar het in handen eener komm. is. Het doet Spr. overigens genoegen, uit den mond van den vorigen Spr. de verklaring te hebben gehoord, dat met eenige overdrijving hier gesproken wordt van een ongezonden toestand. Het is Spr. ook voorgekomen, dat elders die opinie meer en meer veld wint. Spr. gelooft, dat er altijd in eene stad veel te doen zal zijn voor de gezondheid en dat, wat reinheid betreft, misschien hier en daar nog wel iets te wenschen overblijft, doch alles wordt, hoezeer met een goed doel, veel te overdreven voorgesteld.

De heer *Ackersdijck* heeft werkelijk gisteren zijne belangstelling uitgesproken in den gezondheidstoestand der stad. Een geacht lid, dat de geneeskunst uitoefent, meent dat hij gedwaald heeft. Hij eerbiedigt het gevoelen van dien geneesheer, hij eerbiedigt evenzeer het gevoelen van andere geneesheeren die het tegendeel beweren. Spr. herinnert de verg. aan de plegtige verklaring van den hoogleeraar *Mulder*, die gezegd heeft, dat juist de typhus een der gevolgen van de onreinheid is, en hij mag er bijvoegen, dat dit in Engeland algemeen wordt uitgesproken. En men heeft het door de ondervinding gestaafd gezien; want in de plaatsen, waar vroeger de typhus heerschte, en waar men voor zuiver water, versche lucht en volkomen licht heeft gezorgd, is onmiddelijk eene vermindering der sterfte gevolgd, en met name de typhus afgenomen. De statistiek, welke door naauwkeurige cijfers tot zekerheid poogt te brengen, wat tot dusverre onzeker was, die wetenschap, welke in den laatsten tijd zeer vooruitgegaan is, leert, dat Utrecht behoort tot de steden, waar door elkander gerekend, het leven korter duurt dan elders. Dat moet, zegt Spr., toch eene oorzaak hebben, en men heeft het ook tot groote waarschijnlijkheid gebragt, dat het vooral aan de onzindelijkheid is toe te schrijven. De geneesheer, die zoo even met zoo veel vertrouwen uitsprak dat Utrecht gezond is, heeft dat misschien niet opgemerkt, maar die cijfers hebben het bewezen. Spr. beweert dus, dat men, wat betreft het bevorderen der reinheid, achterlijk is, en hij kan niet genoeg aanbevelen, dat men er toch op bedacht zij, in dit opzigt de belangen der burgerij meer te behartigen.

De heer *Pabst* meent dat geen twijfel bestaat of de zaak aan eene komm. opgedragen hare belangstelling zal gewekt hebben, zoodat men wel mag onderzoeken wat de redenen kunnen zijn, waarom zij nog geen rapp. van haren arbeid heeft gegeven, en dit brengt Spr. op een punt, dat hem bekend is geworden door verzet van iemand; er zijn n. l. door den burgemeester maatregelen genomen. Is dat waar, dan komt het Spr. voor, dat dit niet overeenkomstig de voorschriften der gemeentewet; maar ten tweede kan daarin welligt gelegen zijn de reden waarom de komm. geene regeling voorstelt, denkende dat de zaak reeds geregeld is. Zij kan te meer in dat denkbeeld verkeeren, daar door deskundigen de vraag is geopperd of die zaak niet buiten den raad, door het hoofd der politie moet geregeld worden, even als in Frankrijk. Dit zou Spr. betreuren, want hij gelooft dat de raad de bevoegdheid heeft, in deze zaak zoodanige voorschriften te geven als hij noodzakelijk acht. In ons land kon dit niet zijn gegeven aan het hoofd der politie, en

Spr. zou het betreuren als tegen de gedane regeling verzet kwam, en dat verzet door de regterlijke magt moest worden goedgekeurd. Hij wenscht dus dat der genomen maatregel, dien hij op zich zelven zeer toejuicht, niet blijve voortduren, en de regeling de zaak niet verder in den weg zal staan.]

De heer *Visscher* deelt mede dat alleen om redenen, van de komm., gelijk zij nog bestaat, onafhankelijk, nog geen verslag door haar is uitgebragt. Wat de zaak zelve betreft, deze is hoogst moeijelijk; de heer *v. Schermbeek* zegt, dat zij in andere landen geregeld is, maar waar zij geregeld is, is dat ook op verre na niet voldoende bevonden en neemt juist de geheime prostitutie zeer de overhand. In Engeland oppert men de vraag: of het niet beter is er niets aan te doen? Niet alleen uit een medisch, maar ook uit een juridisch oogpunt, is de zaak aan vele bezwaren onderhevig, daar men de individueele vrijheid niet zoozeer aan banden mag leggen als toch diende te geschieden.

Het artikel wordt zonder omvraag aangenomen even als de beide volgende.

Afd. II art. 2. *Kosten van uitrusting der Agenten van politie, Veldwachters en andere beambten* *f* 1300.

De heer *Ackersdijck* voelt zich gedrongen, over deze afdeeling der begrooting een enkel woord in het midden te brengen. Gisteren wees hij op eenige stoffelijke zaken, die geschieden konden, om de stad te verbeteren; hier doet zich een ander onderwerp voor, dat niet minder verbetering vordert. Men is ten opzigte der politie in deze stad zeer ten achteren. Spr. treedt niet op om iemand te beschuldigen, integendeel, hij vermoedt dat voor de personen met de politie belast, de taak te zwaar is. Het ontbreekt aan ambtenaren en geld, om de politie behoorlijk te handhaven. Dagelijks kan men opmerken, dat de politiereglementen elk oogenblik worden overtreden. Spr. gelooft dus, dat veelmeer voor de politie moet gegeven worden. Zij moet vele geschikte manschappen tellen, om voortdurend te waken. Men zal Spr. welligt tegenwerpen, dat bij het kantongeregt menigvuldig zitting wordt gehouden, om van politie-overtredingen kennis te nemen, maar hij antwoordt, dat dit juist het gevolg is van de nalatigheid, want als het toezigt goed was zouden er niet zoo vele overtredingen plaats vinden. Het is bijna bespottelijk, de stad te vergelijken met eene groote stad als Londen. Doch juist wat op zoo groote schaal gelukt is, kan op kleine schaal veel ligter verkregen worden. Spr. herinnert zich nog dat er geen slechter politie was dan in die hoofdstad. Er bestonden de grootste wanordelijkheden, en uit een valsche beoordeling omtrent de vrijheid was het volk afkeerig van eene krachtige politie. Men heeft die toch ingevoerd en is daarmede zoover gekomen, dat nu in Londen de grootste veiligheid heerscht, en de ongerieven en kleine onvoegzaamheden dadelijk door tusschenkomst der politie ophouden en slechts zeer weinig behoeven gestraft te worden. Daar en in andere steden, waar eene goede politie is, hoort men zelfs niet meer onvoegzaam op straat spreken; vroeger kon men in Londen geen stap ver gaan, zonder de ergste vloeken te hooren, doch dat heeft geheel opgehouden. Diezelfde verandering heeft Spr. nog onlangs in Berlijn opgemerkt. Spr. moet bekennen, dat aanstootelijk misbruik nergens zoo gehoord te hebben als in Utrecht. Eene ordelijke politie zoude dat ook hier geheel doen verdwijnen. Spr. dringt er dus zeer op aan, dat men een plan make tot hervorming onzer politie, ten einde haar op de hoogte te brengen, om menigvuldige diensten te bewijzen, die men tegenwoordig bij ondervinding weet, dat met eene goede inrigting van haar mogen verwacht worden.

De heer *v. Schermbeek* heeft gezien, dat onder art. 1 ook gebragt zijn de opzigters over de wandelingen. — Spr. heeft in het voorjaar gezien, dat dikwijls de seringenboomen deerlijk van de bloemen worden beroofd. — Maar zelden ziet men den opzigter in het Nieuwe Werk aan de Maliëbrug, en indien de kommies *Frankenhuyzen*, aldaar gestationeerd, niet uit eigen beweging de politie op die plaats handhaafde, gelooft Spr., dat het Plantsoen er slecht zoude uitzien. Spr. verlangt, dat daarop wel degelijk gelet worde.

De heer *Pabst* deelt niet het gevoelen, dat de politie zoo slecht is; Spr. is echter wel voor vermeerdering van het getal agenten, daar zij, gelijk het nu is, eene betrekking hebben erger dan eene slavenbetrekking, en het onmogelijk is, dat zij, zelfs met den besten wil ter wereld, waakzaam kunnen zijn. Zij moeten veel te veel wachten doen, omdat er te weinig zijn. Is er te weinig geld voor uitgetrokken, men vermeerdere dat. Spr. moet hier nog bijvoegen, dat, indien men eene opklimming in rang had, dit zeker nuttig zou zijn. — Spr. vraagt ook of de agenten zouden gekommissioneerd kunnen worden als veldwachters, om alleen bekeuringen te doen. Hij gelooft dat daardoor het werk van den kantonregter zeer zou worden vergemakkelijkt.

De *Voorz.* acht over het geheel eene behoorlijke regeling der politie eene wenschelijke zaak. Overigens heeft Spr. meermalen te kennen gegeven, dat hij er niet een zoo groot voorstander van is, dat men in eene rustige stad als Utrecht overal agenten ziet. Spr. stelt er prijs op, dat met een zoo klein getal agenten zoo weinig wanorde plaats vindt. Dat niet altijd als b. v. een jongen bedelt of kijft, de politie bij de hand is om hem teregt te wijzen, zal Spr. gaarne toegeven, maar wil men dat, dan wordt eene enorme vermeerdering van kosten het gevolg, en naar Spr's wijze van zien bestaat er zoo groote noodzakelijkheid niet toe. Men moet ook in aanmerking nemen, dat de kommissaris van politie, als het noodig is, de nachtwachts kan in dienst roepen. Wat het personeel betreft, dat komt Spr. zeer goed voor, en hij is van oordeel, dat het zich zeer goed van zijn pligt kwijt. Spr. gelooft wel, dat men eene klassenverdeeling kan aannemen, maar men dient dan toch wel in het oog te houden, dat minder dan een gulden daags toch niet kan worden gegeven. Wat de klassenverdeeling deed vervallen was juist die buitengewone som waarop nu vermindering is voorgedragen. Het was het oordeel van den heer *v. Loenen*, dat het een sterke prikkel was, als men hun, die de beste diensten hadden bewezen, bij het eind des jaars nog een toelage gaf.

De heer *Ackersdijck* hoort met bevreemding, dat bij den Voorz. nog eenigzins eene opvatting bestaat, die wel bij het volk niet ongewoon is, maar in de hoogere standen in andere landen verdwijnt, nl. onaangenaam aangedaan te worden als men beambten van politie ziet. Dat is het geval, wanneer men hen beschouwt als tegen het volk; maar dat is geenszins hunne bestemming; zij bewijzen de grootste diensten, en Spr. kan verzekeren, dat in Engeland, waar de vooroordeelen tegen de politie het diepst waren ingeworteld, de meening ten hunnen opzigte geheel veranderd is, en daar doet het werkelijk genoegen die beambten aan te treffen. Spr. gelooft dus, dat men aan die opvatting, om weinig politie-agenten te zien, niet moet toegeven. Men neme een genoegzaam aantal in dienst, en zorge dat zij behoorlijk overal toezien. Dat dit noodig is valt dagelijks in het oog. Hoe zou het bijv. mogelijk zijn, dat op de Oudegracht herhaaldelijk eene balie is weggebroken, zonder dat dit door de politie, die er van verwittigd was, werd belet. Ware de politie behoorlijk ingerigt, dan kon dit niet gebeuren.

De heer *v. Schermbeek* kan onze politie niet zoo nalatig vinden. Hij herinnert den heer *Ackersdijck* dat op den 14. Jan. dezes jaars de politie te Parijs ook wist dat er een schandelijke moordaanslag op het leven des keizers gemunt was; — die politie die men toch niet slecht zal noemen, kon evenwel, hoe talrijk ook, niet beletten dat het schandelijke feit niet volvoerd wierd.

De heer *Bosch* merkt aan, dat de komm. voorgesteld heeft den post te verminderen met het oog daarop, dat B. en W. aangemoedigd mogten worden eene voordragt betreffende de indeeling der politiebeambten en de regeling hunner traktementen in te dienen.

De *Voorz.* is bereid in overleg te treden met den hoofdkommissaris om eene ruimere organisatie te doen plaats hebben, als de begrippen er toe leiden. Het is voor hem, als mede aan het hoofd der politie staande, natuurlijk veel gemakkelijker vele menschen aan te stellen, dan gedurig klagten daarover te hooren. Wat betreft de voorgestelde vermindering, die acht Spr. niet geraden, te meer als men eene klassenverdeeling wil aannemen.

In stemming gebragt verklaren zich evenveel leden voor als tegen de vermindering, zoodat de beslissing over dezen post in eene volgende zitting zal plaats vinden.

Art. 2. wordt zonder omvraag aangenomen.

Art. 3. *Kosten van licht, brand, bureaubehoeften en verdere kosten van politie* . . . . *f* 2500.

De kommissie heeft hierop eene vermind[ering] voorgedragen van *f* 300.

De heer *Pabst* zegt dat vroeger van dien werden betaald twee onderagenten, hetgeen nu meer geschiedt. Vroeger was de post *f* 2500. gelooft dus dat er reden is voor de vermindering.

De *Voorz.* acht vermindering hier niet raadzaam bij het verlangen tot vermeerdering der hulpbur[eaux].

De heer *Pabst* merkt aan dat als de post vermi[nderd] wordt overeenkomstig het voorstel, hij eigenlijk met *f* 300 zou worden vermeerderd. Spr. zou o[ok] aanbesteding der brandstoffen zeer nuttig achten.

Met 13 tegen 12 stemmen word de post verminderd aangenomen; tegen de HH. *Bosch*, *Sch*[...]*man*, *Boer*, *v. Veersen*, *Jongeneel*, *de Graaf*, [*de*] *Muralt*, *Visscher*, *Ram*, *v. Hengelaar*, *v. Sch*[*erm*]*beek*, en *Trip*.

Art. 4 wordt zonder omvraag goedgekeurd.

Art. 5. *Kosten der brandweer* . . . . *f* [...]

De heer *Pabst* dringt aan op eene spoedige [re]geling van de zaak der brandweer.

De *Voorz.* zegt dat de zaak geregeld is, doch wat betreft het maken van een reglement, de [...] zich daarmede bezig houdt.

De heer *Ackersdijck* kan zich niet onthouden deze gelegenheid op te merken, dat het onder[...] der zakkedragers en houtschilden nog altijd niet [ge]regeld is. De komm. is in der tijd daarvoor [...] werkzaam geweest; doch de zaak is altijd uit[gesteld] geworden. Er is in het algemeen bij den raad [...] te groote langzaamheid, de zaken worden vert[raagd] en als de nood dringt soms met overhaasting [be]handeld. Men moest pogen dergelijke zaken spo[edig] af te doen. Er zijn nog vele reglementen te [...] en Spr kan niet genoeg aanbevelen, dat, als [men] het belang der stad goed wil behartigen, men [min]der langzaam moet te werk gaan.

De *Voorz.* betreurt in dat geval den spoed [...] gemaakt is, want juist toen het vastgesteld regl[ement] tot uitvoering moest komen is men in de uitv[oering] gestuit.

De heer *de Muralt* kan de verzekering [geven] dat de komm., voor het brandwezen al de ont[...] daaromtrent heeft herzien en binnen acht dagen [een] ontwerp-verordening aan den raad zal kunnen [aan]bieden, zoodra over het voorstel betreffende de [ver]eeniging van werklieden, door den raad de[...] zal zijn beslist.

Het art. wordt zonder omvraag goedgekeurd.

Art. 6. *Kosten der verlichting* . . . *f* [...]

De heer *Pabst* zegt, dat ter zijner kennis [is ge]komen, dat er een voorstel is gedaan betreffende [de] verlichting der buitenwijken. Spr. heeft [...] dat van wege den aannemer der gasverlichting [een] voorstel is gedaan om die te verlichten, als [hij] verlenging kon verkrijgen van zijn kontrakt, [en] hij dan ook genegen is den prijs van het [...] zeer hoog, te verminderen. Is dit zoo, [dan zou] Spr. toch wenschen, dat die zaak geregeld [werd].

De *Voorz.* zegt, dat het aanbod van [den aan]nemer zeer bezwarend is bevonden, zoodat [naar] aanleiding van een voorstel der komm. van fab[...] een voordragt zal worden gedaan omtrent de [ver]lichting en omtrent hetgeen gedaan zal moeten [...] als de termijn der aanneming verstreken is.

Het artikel wordt zonder stemming aang[enomen].

Art. 7. *Kosten van het stedelijk politie[...]* *verplegingskosten van elders ten laste der* [...] *huizen van bewaring opgenomen personen* [...]

De heer *Pabst* zegt dat hem uit eene vroegere [...] van den cipier gebleken is, dat hij dikwerf, als [...] slechts 24 uren wordt gezet, twee voedingsdagen in [reke]ning brengt, en er dan bij beschreven staat [...] die voeding twee malen is verstrekt. Spr. [...] hier nog bijvoegen, dat velen dat eten [niet] gebruiken, maar hun eten met zich brengen.

De *Voorz.* deelt de zienswijze dat dit een [...] zou zijn, en geschiedt het zoo, dan zal er ver[andering] in gebragt worden.

Het art. wordt hierop met het volgende [...] III. goedgekeurd en de verg. verdaagd tot [...] ten 12 ure.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOO[N]